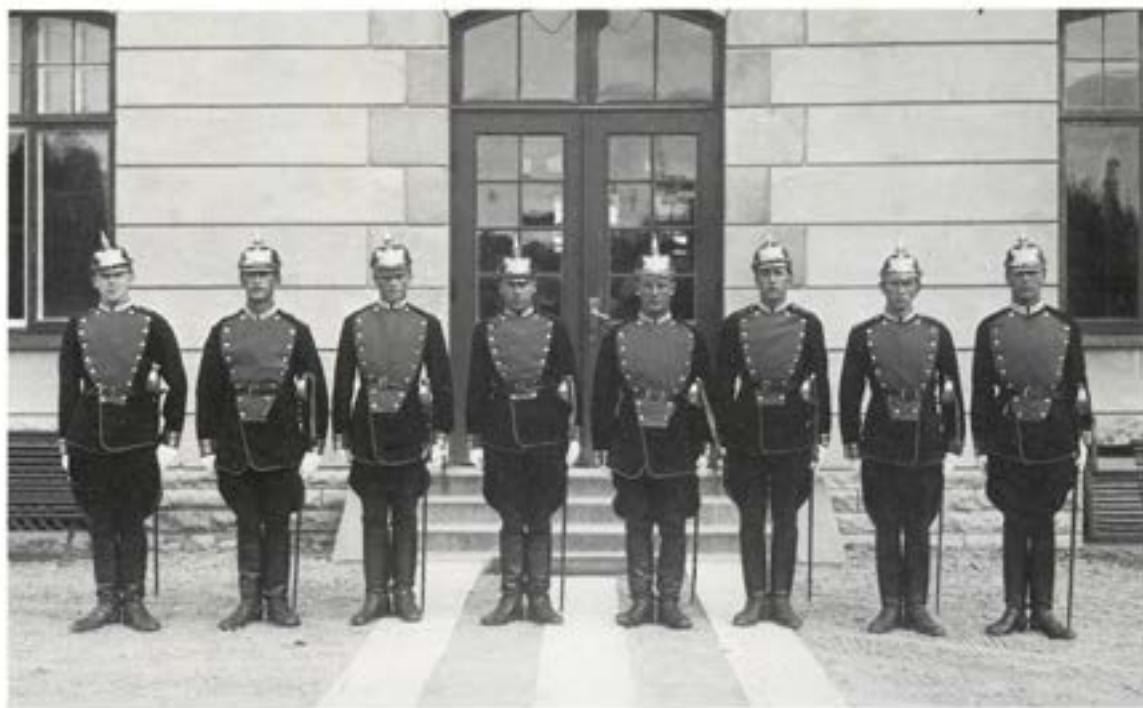

GÖTATRÄNGAREN

Pris 7 kr

1971

Kasernvakten i fjord uniform m/jä uppställd framför kansliburet. Bilden från år 1932.

AXELSONS
MEKANISKA VERKSTAD

Eriksdals gård - SKÖVDE - Telefon 140 49

*Plåt-, smides- och mekaniska arbeten
Rostfria arbeten
Bensindrivet svetsverk till förfogande*

Leverantör till Televerket och Skövde garnison

**Torsten Fjällby's
Fastighetsbyrå**

Innehavare J. T. Fjällby, aukt. mäklare

Allt i branschen

Tel. 47 10 45, 47 68 47

Huddingeve. 444 (Posthuset Örby) - Alvsjö 2

GÖTATRÄNGAREN

Organ för Kungl Göta Trängregementets kamratföreningar i Skövde, Göteborg, Malmö och Karlstad

Adress: T 2, 541 00 Skövde

Tel. 650 00

Postgiro 9 58 82

Redaktör och ansvarig utgivare: Kapten STURE LJUNGNÉ

Annonsredaktör: Fanjunkare BENGT ÖMAN

REGEMENTSCHEFEN

Militär sakkunskap och, vågar jag påstå, majoriteten av de värnpliktiga under grundutbildning torde vara överens om att en mycket väsentlig del av personalvården vid ett förband är att de dagliga övningarna är intresseväckande och effektiva. För detta krävs förutom ekonomiska resurser tillgång på kvalificerade instruktörer och instruktörer i tillräckligt stort antal. Under en följd av år har vid förbanden antalet instruktörer minskat samtidigt som medelåldern sjunkit. Storleken på utbildningsuppgiften har samtidigt ökat i takt med att 1966 års beslut om värnpliktsutbildningen (VU 60) genomförts. På något sätt måste trenden brytas.

Därest tillgången på instruktörer icke kan förbättras måste utbildningsuppgiften begränsas så att balansen mellan uppgifter och resurser återställs. Både för de värnpliktigas motivation och för det aktiva befälets trivsel och arbetstillfredsställelse är det nödvändigt att denna fråga blir löst.

I den besvärliga befälssituation som regementet befinner sig i ha vi fått värdefullt stöd av frivilliga krafter. Jag tänker bl a på den reservpersonal som beredvilligt ställt sig till förfogande för frivillig tjänstgöring för att fylla ut luckor i de aktiva kadarna. Jag tänker även på det stöd, som av kamratföreningen och dess medlemmar i olika former lämnas regementet.

För åldersklassen 1970—1971 närmar sig nu den tid när Ni skall återvända till Er civila miljö och Ert ordinarie arbete. Under den tid Ni tjänstgjort vid T 2 har två stora förändringar genomförts. Lördagarna har även under vinterhalvåret blivit tjänstefria. Vidare har tillståndet att bär civila kläder utvidgats till att gälla även inom kasernområdet.

Bägge åtgärderna syftar till ökad trivsel under värnpliktstjänstgöringen. Samma syfte har även de genomförda och planerade kasernrenoveringarna. Det är min bestämda förhoppning att åtgärderna skall leda till det avsedda resultatet, vilket i sin tur skall stimulera ett ökat intresse för utbildningen. Er aktiva medverkan är en förutsättning för ett gott utbildningsresultat.

G. Wiklund

KUNGL GÖTA TRÄNGREGEMENTES KAMRATFÖRENINGAR

En kort redogörelse

"Den 1. sept 1935 är en stor dag — ja, måhända den största och stoltaste hittills — i det svenska trängvapnets historia: alla dess kärer få idag på Konungens befallning egna fanor." Så började arméfördelningschefen, generalmajor L. Lilliehöök sitt högtidstal till den stora skara av både dåvarande och förutvarande göta-trängare, som samlats å T 2 för att delta i de festligheter, som ordnats i anledning av trängvapnets 50-års jubileum som självständigt truppslag. I samband med nämnda festligheter samlades omkr 600 st trängare i manskapsparken vid T 2, och sedan major J Falkengren hållit ett mycket uppskattat minnesanförande, frågade den äldste av de närvarande, löjtnant A G Sandén, om de församlade voro villiga att bilda en kamratförening. Ett rungande "ja" blev svaret, och därmed var Kungl Göta Trängkårs kamratförening bildad. När trängkårens 1/7 1949 omorganiseras till regementen ändrades föreningens namn i enlighet härför. Ur föreningens stadgar mål anföras följande: "Föreningens ändamål" är att söka vidmakthålla och utveckla samhörigheten mellan i tjänst varande personal vid Kungl Göta Träng-

regemente och personal, som förut tillhört detta, — att värda och stärka regementets traditioner och anseende samt att befrämja ett gott kamratskap melllemmarna emellan." Redan vid föreningens bildande beslöts att genom någon typ av medlemsblad hålla kontakt mellan regementet och föreningens medlemmar. Man var mycket optimistisk i för-

hopningarna om flitiga medarbetare och beslöt att den blivande tidskriften skulle utkomma en gång i kvartalet. Så småningom visade sig detta beslut ohållbart, dels på grund av brist på manus, dels av ekonomiska skäl. Kostnaderna för tryckning och distribution blevo alltför betungande, varför beslutet om utgivningen ändrades. Från år 1951 ut-

Mj Falkengren i talarstolen vid kamratföreningens bildande.

Några av de 600 götasträngarna som rektor Fridén berättar om.

kommer föreningens språkrör, Göta-trängaren, en gång om året. I fråga om innehåll och illustrationer kan tidskriften väl hävda sig bland de övriga militära medlemsbladen i landet. För oss gamla götasträngare är den kär och efterlängtad, och den torde vara vår föreningens bästa möjlighet för att bevara samhörigheten med regementet.

På initiativ av överste B Sandberg beslöt föreningen år 1954 att utdela en minnesgåva till bäste soldaten vid varje kompani. Denna gåva, som utdelas varje år, består av en silvertallrik, prydd med föreningens vackra emblem. Kamratföreningen vill med denna gåva uppmuntra goda soldater ur årsklassen och därmed även stärka grunden till samhörighetskänsla med regementet. Att gåvan är myc-

Kåren uppställd på dåvarande Västra fältet 1. sept 1935. Gransikagatan och Käplundavägen inramar i dag detta "fält". Billingen i bakgrunden.

ket uppskattad av pojkkarna visas av de många uttryck av tacksamhet, som lämnats av mottagarna.

Enligt stadgarna håller föreningen sitt årsmöte i september. I samband med årsmötena ha även ordnats utflykter, bl a till Karlsborgs fästning, Kinnekulle, Älvborgs fästning samt resor i bygden med "Västgöta-Bengtsson" som ciceron. Under de senaste åren har årsmötena förlagts T 2 i samband med Regementets dag. Rika tillfällen ha då beretts medlemmarna att se gammalt och nytt i fråga om material och utbildning och framför allt att återknyta bekantskaper från tiden på regementet.

Betydelsen av samarbete med andra militära kamratföreningar i Sverige har resulterat i en av de svenska mil kamratföreningarnas samarbetskommitté med säte i Stockholm. Käns-

lan av samhörighet med våra nordiska grannar har växt sig allt starkare efter 1945. Sedan 1948 ha representanter för svenska, norska och danska kamratföreningar haft gemensamma möten, där också vår förening deltagit.

Då föreningen bildades den 1. sept 1935 deltog många i Göteborg bosatta trängare. Där stiftades år 1934 en sammanslutning under namn Göta Trängkårs kamratförening, Göteborg. Alltifrån starten har denna förening varit synnerligen aktiv och med sina energiska ordförande som pådrivande krafter har den vuxit sig stark och utgör en mycket värdefull länk i det kamratskap, som tjänstgöringen vid T 2 avser att skapa. För att erhålla livligare kontakt mellan T 2 och götaträngare i södra Sverige och i Värmland har kamratföreningar bildats i Malmö och Karl-

stad. Vi tacka dessa föreningars tillskyndare för goda initiativ och önska all framgång i arbetet att åstadkomma samhörighet med regementet.

Denna redogörelse för vår kamratförening och dess arbete är knapphändig, och den vore ännu mera ofullständig om här icke uttalades ett tacksamhetens ord till alla dem, som på ett eller annat sätt gjort betydande insatser för föreningen. Ett tack till kår- och regementscheferna, som från föreningens tillblivelse med stor välvilja omfattat dess arbete, varit dess ordförande och alltid varit behjälpliga vid uppgórande av program för årsmötena. Ett tack till sekreterare, kassörer och redaktörer, annonsanskaffare och övriga, som ej lämnat någon muda ospard, då det gällt föreningens verksamhet. Till slut ett citat ur ett brev, som en av Götaträngarens redaktörer en gång fick från en föreningsmedlem: "Jag har den fasta övertygelsen, att kamratföreningstanken är ett ytterst värdefullt hjälpmittel att skapa kårande i ordets bästa bemärkelse. Men den psykologiska ryggraden är regementsandan och känslan av att tillhöra en stor krets av män, som har minnen och traditioner från utbildnings- och repövningar levande — gärna groteska och löjliga minnen. Trängregementena, som dels är ganska unga inslag i armén, dels också tar sitt folk från så vidsträckta regioner, behöver kanske mer än Bohusläningar och Sveagardister tänka på den detaljen. Om kriget kommer, är det inte fem öre mer för mjölken, abortkuratorer, utspisningsnämnder och folkpensioner som skapar truppmoral, utan det är våra hem, vår tro och vårt fosterland — och regementet och dess traditioner blir honnörsord."

Gunnar Fridén

Kårchefen major Holmberg med löjtnant Beckman framför den nyligen emottagna fanan 1. sept 1935. Förste fanförare lt Evræus och andre fanförare serg Stenström.

PERSONALREGISTRERING – DAGS FÖR DATABEHANDLING

Förv K G Ljungqvist

Den 1. juli marscherar krigsmakten in i datamaskinen då ett nytt inskrivnings- och personalredovisningssystem för vpl träder i kraft. Den därmed oändvikliga omorganisationen får bla till följd att nuvarande personaldetalj vid regementet får vidkänna en kraftig personell reducering. Inför uppbrötter känns det som en nödvändighet kanske rent av som ett allmänt intresse att nedteckna några rader om denna detaljs visserligen korta men därfor inte minst värdefulla insats för regementet.

Före Vasatiden

Någon fullt klar uppfattning om sättet för soldatmönstring före Vasatiden har vi inte. Det antal icke värvade soldater, som skulle utskrivas, fastställdes av riksdagen för varje tillfälle. Med ledning härav förrätta de hövitsmannen uttagning av soldater inom varje bysamfällighet. Någon ledning för urvalssystemet kan man få ur de gamla landskapslagarna. Bl a i Södermannalagen understrykes att "bönder och bofasta män skola utses till vakt, och ej löskemän eller kvinnor. Ej heller må någon sätta en annan vakt i stället för sig". Biskop Peder Månsson, som levde i början av 1500-talet gav bla ut en skrift om "Stridskonst" som bygger på verk från Italiens 400-tal, och som kompletterats med uppgifter om svenska förhållanden. Han säger: Jag tror att stridsfolk bör väljas bland bondeallmogen, ty de äro tjänstligast härtill. — Fiskare, fågelfängare, apotekare, vävare och alla de, som lätt hantverk bedriver, som kvinnor tillhörta, skola aldrig antagas till strid, utan hellre tagas smeder, timmermän, slaktare och jägare. De duga till örlig, och av deras dristighet avhänga rikets välfärd och seger. Och därfor bör man noga akta på, vilka som utväljs därtill, och den som skall välja bör vara kunnig och klok därtill, och man bör ej välja den, som kunna svärja stora, blodiga eder och skräppa med stora ord och slå ihjäl femton, när de är druckna. Goda stridsmän skola vara höviska". Några rullor från tiden före Vasatiden finns ej bevarade. Redovisning

en av lämpliga knektar torde ha om besörjts av byältermannen. Inkallelse till vapentjänst skedde ofta genom att budkavelryttare utsändes av kungens representant — lagmannen eller fogden. I gräns- och kusttrakter var den tända vårdkasen-signalen till de vapenföra männen att samlas till förberedda platser.

vpl (inf har i alla tider tilldelats de bästa). Vid inryckningen till T 2 fördelades de vpl av särskild beordrad personal så, att de med hästvana tilldelades 1. komp, de med körkort 2. komp och återstoden 3. komp (sjv). Expuff vid kårepexp förde rulla för varje komp och dit anmälde också de förändringar i den vpl tjänstgö-

Frä Rut Ström har varit knuten till personaldetaljen sedan 1936 och pensioneras innanför sommar.

Det är möjligt att alltifrån Vasatidens värvade trupp, Gustav II Adolfs mera detaljerade utskrivnings- och rullföringsförordning, indelningsverket, allmänna värnpliktens införande 1812 till våra dagars komplicerade inskrivning och redovisning urskilja en utvecklingslinje, som först i början på 40-talet fick sin nuvarande utformning och som som nu tar steget in i dataåldern. Från 1902 indelades riket för inskrivning och redovisning i inskrivningsområden och rullföringsområden — en arbetsordning som med vissa förändringar kom att gälla fram till i början av 1940. För inkallelse och redovisning till 1. tjänstgöring och repetitionsutbildning svarade rullföringsområdena. Tjänstgöringen ägde rum ålderklassvis och inkallelse skedde genom allmän kungörelse och endast i undantagsfall utsändes enskilda order. Varje regemente eller kår erhöll ett bestämt antal vpl som för T 2:s del innebar att den inryckande kontingentens flertalet utgjordes av fysiskt svagare

FRÅN REDAKTÖREN

Föreliggande nummer av Götaträngaren innehåller ett flertal artiklar som främst avspeglar olika verksamhetsområden inom trängtjänsten, från tiden omkring 2. världskriget. Till dessa kommer även skildringar från det gångna verksamhetsåret med såväl "inrikes"- som "utrikes"-nytt. Redaktören ber att till samtliga skribenter få framföra ett varmt tack för visat intresse att vilja berika Götaträngaren med minnen från den tiden eller från de dagarna då det begav sig.

Ett värdefullt stöd har också lämnats av regementets kanonfotograf, rustm Norén, som inte spart någon möda att rädda ögonblicket åt framtiden.

S Ljungné

ringsförhållande som inträffade. Från rullförlingsområdet tillställdes kåren vplkort, dåtidens redovisningshandlingar. Kortet utsändes från kårexp till komp som bestyrkte tjänstgöringen och efter avslutad tjänstgöring återsändes via kårexp till rullförlingsområdet.

I samband med de stora inkallelserna 1939 framträddes behov av ett mera rationellt system för bl a personalredovisning — ett behov som växte sig allt starkare under 1940 och ledde bl a till att rullförlingsområdena avskaffades. Inskrivningen omhändertogs av 21 inskrivningsområden, som blev självständiga myndigheter. Ett centralt organ — centrala värnpliktbyrån — organiseras för ledning och övervakning av inskrivningsväsendet och personalredovisningen. I april 1940 blev så en provisorisk personalavd sedermera pdet till, vars verksamhet skulle sträcka sig över 30 år och som i starten benämndes Depåexp avd III c. Den nyfödda avd fick redan från starten händerna fulla med arbete — något som förresten hängt med hela tiden med det tillägget att ibland inte ens dessa räckte till. Att ambitionerna var stora framgår inte minst av att dåvarande serg Rosenblad på befallning utfärdade dagorder:

KUNGL GÖTA TRÅNGKÄR
Depåexpeditionen,
Avd III c.
Nr 11.

DAGORDER.

Organisation. 1. Personalavd organeras t v sälunda:
Ch: Kapten Carlquist
expch: Befel Rosenblad
expeditionsdetaljen: Hedfors (chvplkort klass B) Svensson (bitr vid avg handl) Lindström (vplkort) Törnblad Lundqvist Jacobsson Holmertz
familjebidragsdetaljen: furir Hallberg (ch, hemförlovningssärenden) vid behov en man t förf från expdetaljen.
personalkortdetaljen: fru Hessel, Hygrell och Martinsson.

Personal rekvireras vid behov från expdetaljen.

Placering. 2. I och med korpral Bohmans frånträdande av befattningen såsom ch fambidragsdet tillträder furir Hallberg den 12. ds samma befattning och återgår därmed till Avd.

Skövde den 9. oktober 1940.
På befallning
Namnteckning

Denna tillfälliga organisation förstärktes ganska snart på grund av stora inkallelser. Av minnesanteckningar framgår att kvällar och nätter fick tillgripas för att dels ta emot handlingar från förutvarande rullfö-

Regementets siste personalofficer, kapten Gösta Steden, inför uppdraget 1. juli.

ringsområden och dels inte minst bygga upp den löpande tjänsten. I juni 1940 synes tryck- och präglingsmaskinerna ha anlänt och från den tidpunkten skedde de första inkallelserna från kåren. Den stora anhopningen av arbeten och redovisningshandlingar skapade genast ökade krav på utrymme och tvingade avd att i början flytta flera gånger innan den slutligen 1958 kom att verka i nuvarande lokaler.

Personalredovisningen tycks i alla ti- der ha vällat bekymmer och inte minst synes detta vara fallet 1941, då bl a följande erinringar stod att läsa på kårordrar:

"2. Utbildnings- och fältförbandschefer äro inför kårch ansvariga för att alla anteckningar rörande "Utbildad till såsom", "Användbarhet" och "Vitsord för tjänstbarhet" äro fullt vederhäftiga, då dessa skola läggas till grund för den vpl antändning i krig.

Det är förenat med juridiskt och ekonomiskt ansvar, när utbildnings- eller fältförbandschef signeras "Tjänstgöringens benämning", tjänstgöringstider och vad som kan anföras under rubrik "Anledning till hemförlovning etc". I fråga om utbetalande av familjeunderstöd, semester- och långtidsersättning ha anteckningarna rörande tjänstgöringstider varit av avgörande vikt.

3. Alla anteckningar som görs av utbildnings- och fältförbandschef skola göras med rött bläck.

4. Det skall sparas med utrymmet på raderna inom anvisad del av vplkortet, så att plats finnes för eventuella *framtidens ändringar* i utbildning och användbarhet. För den skull må anbefallda eller gängse förkortningar användas."

Ord och inga visor således. Men så var kårordern också undertecknad av tjf kårchefen överste Unge.

Genom organisationsändringar ingick från 1942 personalavd under avd M och blev pdet. Organisatoriskt utgjordes den av personaloff, personalregistrator, och under denna, arbetsorder-, stamkort-, plåt- och maskin- samt rullkortsgrupp, vilka som chefer har kvinnlig personal.

Till detaljen är en särskild exp inrätad med en fanj som föreståndare. Totalt har i detaljen varit sysselsatta fyra militärer, elva kontorister samt, beroende på arbetsbelastningen, 2–3 vpl. Detaljens mångsidiga verksamhet torde vara välkänd av alla, inte minst bland de tusentals vpl med tillhörighet T 2. Hit har de vpl kunnat vända sig antingen de varit i tjänst eller som civila haft problem av skiftande slag och ett genomgående drag har varit att detaljens olika avdelningar på ett lika yrkeskickligt som vanligt sätt löst de förekommande och ibland monotonu ärendena.

T 2 och då särskilt pdet har försett ett stort antal övriga mobiliseringemyndigheter med personal men också erhållit sådan från olika myndigheter såväl militära som övriga statliga som civila — ett arbete som krävt en myckenhet av tid men också skapat en utåtriktad kontakt som varit en stimulans i den dagliga gärningen.

Det kan slutligen vara på sin plats att nämne den personal, som inför nedläggningen tjänstgör i de olika befattningarna:

Personalofficer Kn G Steen, personalregistrator Fv K G Ljungqvist, expuoff Fj R Westin och på exp tjänstgörande A-B Uhrbom, chef arbetsordergrp K Birgersson, chef rullkortsgrp R Ström, chef stamkortsgrp I-L Ekström (började vid pdet dec 1954) och hennes medhjälpare D Jansson, chef plåt- och maskingrp M Aldrin med Å Karlsson och L Englund och sist men inte minst medhjälparna i maskingrp A Karlsson M Thörqvist och M Sjöberg. Utöver nu nämnda har även Rustm L Ehrling ingått som ubef till förfogande.

Samtliga bryter nu upp från sina invanda arbeten — en del övergår till nya verksamhetsområden inom regementet några slutar sina anställningar. De önskas lycka till.

GARAGET 1917

Då kåren år 1917 erhöll sitt första motorfordon, en lastbil av märket Scania-Vabis, uppstod behov av garage för densamma. För detta ändamål uppfördes den lilla garagebyggnaden på västra fältet med plats för tre bilar, vilken byggnad har sin egen lilla historia. Förmodligen hade man missat mätten, varigenom garagelet blev för litet. Byggnaden blev så småninom färdig och det högtidliga ögonblicket var inne då "108-an", som då representerade det enda och modernaste i fråga om kårens maskindrivna transportresurser, skulle backas in. Man använde till en början samma förfaringsätt, då man skulle ställa in bilar, som man var van vid med hästfordon, nämligen att "backa" in och "köra" ut: nu-

mera gör man tvärt om, vilket har visat sig gå lättare. Vem det nu var, som hade anförtrott det förtroendefulla uppdraget, så gick 108-an sakta men säkert in i sitt nya förvaringsrum utan att stöta mot dörrposterna och föraren fortsatte förstås manövern för sakta maskin tills kylaren var så långt inne att dörrarna gingo att stänga. Men då hade bakstammen passerat ett gott stycke genom den bakre väggen, som endast utgjordes av tunna bräder. Då motorn på denna biltyp var föga tytgående, hade föraren icke hört braket, då väggen sprängdes. Det blev ingen annan råd än att riva ned halva garagelet och bredda detsamma, och detta är orsaken till att taket på baksidan går längre ned än på framsidan.

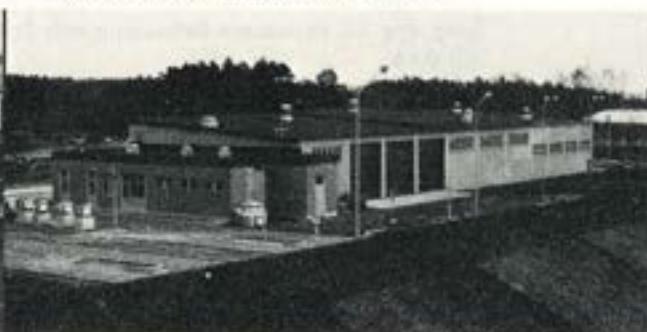
GARAGEOMRÅDET 1971 I VARDANDE

Nya övningsfältet är i dag "motorfältet".

Infarten klar . . . ?

Mark och verkstad.

MED RÖDA KORSET I JORDANIEN HÖSTEN 1970

Major A Lindahl T 2, fn chef för trängtruppernas kadett- och aspirantskola i Linköping, ger nedan några glimtar från en Röda Korstjänstgöring i Jordanien i samband med inbördeskriget hösten 1970.

Svenska Röda Korsets "Dornier Skyservant" klar för aktion.

tion, som skulle baseras på tillförsel söderifrån (Aquaba, Maán) i det fall Ammans m fl flygplatser i norr stängdes. Gruppen kom att bestå av översten Sven Lampell (luftoperationer), doktor Jan Bengtsson (medicinsk sakkunnig) och undertecknad (markoperationer). Vi hade alla tre erfarenheter från hjälpraktionen i Biafra hösten 1968.

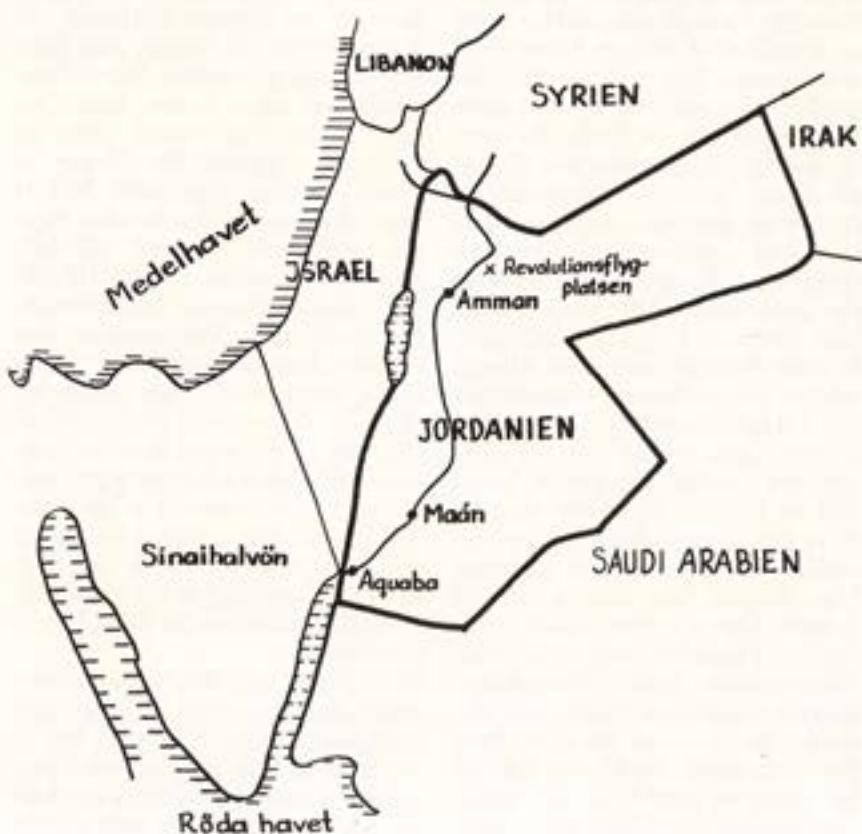
Till vårt förfogande ställdes ett mindre flygplan samt en Landroover. Själv kom jag först iväg (på en dag) och beordrades därfor flyga via Genève för att erhålla närmare direktiv. Efter några dagar sammanträffade jag i Beirut med de övriga, inklusive flygplanet med besättning. Innan planet kom hade dock Lampell och jag hunnit lifta över till Amman med ett annat RK-flyg för en första kontaktsökning. På flygturen över fick vi från luften stifta bekantskap med den då så berömda

Under senare hälften av september i fjol kablades ut över världen skakande skildringar av läget bland inbördeskrigets offer i Jordanien.

Internationella Röda Korset startade omgående en hjälpraktion för att undsätta krigets offer.

Kallelser gick ut med begäran främst om läkarlag och sjukvårdsutrustning. På några få dagar var ett 100-tal läkare jämte biträdespersonal på plats eller på väg mot Mellan-Östern. England, Frankrike och USA sände färdigorganisera fältsjukhus. Filter, mat, kläder m m strömmade mot Ammans flygplats, som var inkörsporten för hjälpen.

Men medan striderna ännu rasade mellan gerillan och den jordanska armén i Amman och norr därom, började man hysa farhägor för att Amman skulle falla i gerillans händer, varigenom hjälptillsförseln skulle kunna komma att äventyras. Rödakorsledningen i Genève begärde i detta läge omgående en svensk rekognosningsgrupp, vars uppgift skulle bli att rekognosera för och planlägga samt senare leda en hjälprak-

revolutionsflygplatsen, dit de tre körde passagerarplanen fört och där de senare sprängts. Tidigare hade man ju förvånat sig över att de kunnat tas ner mitt ute i öknen. Så var nu inte riktigt fallet. Landningsplatsen var en gammal engelsk flygplats. Det vi mötte i Amman stämde inte heller riktigt med den uppfattning man skaffat sig här hemma genom press och TV. Staden låg ännu ganska öde — affärerna var stängda, skolorna likaså, endast "tjänste-bilar" trafikerade gatorna. Men någon stad i ruiner var det inte. Visst såg man var striderna gått fram, visst fanns det helt utbrända hus men totalt sett var stan till det yttre relativt oskadd. Vad som dock inte fungerade var vatten, elektricitet och telefon.

På sjukhusen hade man hunnit ikapp den eftersläpning, som rått under de hårdaste stridsdagarna och tomma sängplatser fanns (var finner vi dem här hemma). Men "materiellt" var sjukhusen hårt slitna. Lakan, tex, användes av patient efter patient. Då jag en natt fick logera i en tom sjukhussäng, erbjöds jag också lakan som enligt den gästvänliga avdelningsköterskan "visserligen inte var ren och ganska nerblodade, men i alla fall helt torra". Men man sover gott på sådana lakan också, om man är trött.

Våra förberedelser för rekognoseringen söderut gick snabbt och friktionsfritt fram på alla punkter utom en, flygtillstånd. Genom halvofficiella kontaktetr fick vi klartecken från gerillan, som sade sig ej skola störa vår verksamhet. De jordanska myndigheterna ville dock inte gå med på denna form av rekognosering. För övrigt det enda nej, som mötte oss under uppdraget. Vi tvingades tänka om och startade vårt uppdrag per Land-roover. "Vi" var vid detta laget fem man: en inhemsck bilförare, en arabisktalande tolk från Algeriet och de tre nordborerna. Utrustningen var 5 dygns konserver, vatten, bensin och några 2-mans tält. Vi visste just inte mycket om vad vi kunde räka ut för och tog därför med oss så vi skulle vara oberoende av omvälden. Vi genomkorsade Jordanien från Amman och söderut ner till Aquaba. Det vi mötte var ett stycke land, som hade haft ingen eller ringa direktkontakt med inbördeskriget. Indirekt hade man dock haft det, därigenom att man blivit en bortglömd landsdel. Sjukhusen saknade det mesta av mediciner och operationsutrustning, liksom linne m.m.

Den spärren förcerar man ej ostraffat per bil.

Vad man inte led brist på var gästfrihet och tacksamhet — i försiktig — för vad vi sade oss skola försöka utverka åt dem. Många levnadsöden mötte vi. Ett lite tragiskt ska relateras. Ute i ett beduinläger, fjärran från bebyggelse, stötte vi på en 40-års (?) man, som genast konsulterade doktorn. Hans mage var uppsväldt som om han varit havande i sista månaden. "Fosterljuden" bestod dock av ett häftigt kluckande, då doktorn stötte på magen. Han hade haft det några månader. När vi lämnade lägret tog vi honom med i jeepen och lämnade honom sedan på sjukhuset i Aquaba för — som vi trodde — någon operation. När vi några dagar senare åter besökte Aquaba, efterhördé vi hans tillstånd. Han var då redan "sänd" tillbaka med följande diagnos: inbillningssjuk. Det visade sig att han trodde att han i magen hade en orm, som var 3. timme bet honom! Han spände sig då så att det uppstod vätskeavsöndring och på det sättet hade han lyckats fylla magen med uppskattningsvis 4–5 liter vätska. Det låt otroligt, men ett flertal läkare förklarade att sådana krämpor var de inte ovan vid. "Tappning" skulle bli akuell först då vätskemängden blivit betydligt större!

Som tidigare sagt fick vi inte rekognosera per flyg, men vi hade ingen svårighet att per bil och till fots ta oss in på de båda flygfält, som fanns i södra Jordanien. Intetdera var dock av den kvalitet att de utan ganska

omfattande arbeten skulle kunna användas för inflygningar av hjälpgods. Desto lättare var det att finna en lösning på hjälptransporter på landsväg. Imponerande antal längtradare fanns disponibla liksom magasinsutrymmen. Man vädrade en ny marknad och var översvallande vänlig i sina erbjudanden. Men det stannade med underhandlingar.

Under tiden för rekognoseringen och planläggningen blev det allt tydligare att regeringen fått god kontroll över situationen i större delen av norra Jordanien och framför allt i Amman, varför tillförseln av hjälp helt kunde baseras på Amman. Samtidigt behandlade de influgna läkarlagen kvarvarande patienter från striderna. Efter hand övergick de till att behandla "fredstida rutinfall". Hjälpbefrivet var alltså inte längre akut och efter några veckor kunde Röda-kors hjälpen successivt avvecklas, i varje fall vad gällde utländsk arbetskraft. Hjälpbefriv föreligger dock ständigt i ett land som Jordanien, som under snart 25 år fått bärta så mycket av bördorna i Mellan-Östern krisen.

Det vore emellertid oriktigt att sätta punkt här, då läget i Jordanien hösten 1970 skildras. Vad hände egentligen på gerillasidan och hur svår var situationen där? Insynen var därvidlag begränsad. Man försökte dock, bla med hjälp av tillströmmande arabisk läkarpersonal, klara av de uppkomna problemen utan inblandning från internationella hjälpporga-

nisationer. Och lyckades nog också, även om svårigheterna på den sidan sikkert var betydligt större än på regeringssidan. Hur svårt det var i flyktinglägren, som många gånger blev ytterligt illa tilltygade under striderna, har ju skildrats i bl a svensk TV. Man bör dock observera att sådana reportage oftast inte ger en fullt rättvis totalbild utan endast skildrar vissa avsnitt.

Till sist en personlig reflektion. Hur kunde nu omvärlden få den bild av oändlig nöd och fasa som spreds i slutet av september, men som ganska snart visade sig betydligt överdriven? Kanske ligger det så till att ge- rillan mötte ett betydligt hårdare motstånd än den väntat. Ja, inte bara motstånd. De blev grundligt besegrade. Jordanska armén la inte fingrarna emellan. För att nu räfffärdiga sin sak inför världen lät ge- rillan en skicklig propagandaapparat utbasunera krigets fasor, enkannerli- gen jordanska arméns grymma fram- färt. För att samtidigt inte framställa som enbart förlorare, lät man dess- utom meddela att jordanska armén lidit stora förluster och totalbilden blev en oerhörd massaker. Till en början vann stridsbilden tilltro, men de tillströmmande hjälpor- organisatio- nerna kunde konstatera ett annat sa- kernas läge.

Men var då hjälpen onödig?

Ingalunda. Jordanien är ett hårt prövat land och all den hjälp dess in- vånare, både det egna landets och flyktingarna, kan få behövs. Röda Korsets hjälppaktion var inte bortkas- tad, även om den delvis grundades på en felbedömning.

Den som skänkte en penning till Röda Korsets Jordanien-insamling kan vara säker på att den nådde hjälbehövande. Som alltid.

Jordansk polis vid ett ökenfort.

MINNEN FRÅN FORDOM

(Major Falkengrens föredrag vid minnesfesten 1935.)

Mina personliga minnen av Kungl Göta trängkår datera sig först från 1913, men en hel del efterlämnade anteckningar gör att jag åtminstone i någon mån kan hjälpa även de äldsta på traven.

Kungl Göta trängbataljon i Stockholm och Karlsborg

Vi går sällunda tillbaka till år 1891, då major Mattson genom generalorder beordrats såsom tillförordnad chef för den under uppsättning va- rande Göta trängbataljon, vilken uppsättning skulle ske i Stockholm med förläggning tillsvidare i Marieberg. Kapten Raquette torde vara den ende kvarlevande officeren och Löjtnant Sandén den ende underof- ficeren från bataljonen 1891. Fan- junkarna Lindh, O. F. Johansson, Burzell, Löjtnant Holmér, Fanjunkarna Bergman, Pettersson och Rah- lén voro soldater vid bataljonen, samma år och de enda kvarlevande av underofficerare. Redan året därpå flyttade bataljonen till Karlsborg, varför väl endast Löjtnant Sandén, som redan 1885 blev soldat vid trängbataljonen, har några varaktiga minnen från Marieberg. Han såg till att soldatpojkarna från 1891 inte fingo göra några närmare och farli- gare bekantskaper med den sköna synderskan. Han kan nog berätta om bl a ur den nya bataljonen sågs över axeln och sannerligen inte fick övertaga den bästa utrustningen m m från urbataljonen. Under år 1892 förflyttades bataljonen till Karls- borg, där den förlades i östra delen av slutvärnet. För flertalet officerare uppfördes en befälsbyggnad, men en hel del, liksom samtliga underoffi- cerare, bodde i slutvärnet. Dessa bo- städer liksom logement och expedi- tioner voro inrymda i f d kanonvalv.

Nog var det mörkt och kallt i val- ven och i matsalen uppe på vinden när elektriskt ljus och värmeledning voro okända begrepp på Karlsborg, men jag föreställer mig att kamratlivet ej led därav. Ridhus, exercishus m m voro gemensamma med den öv- riga garnisonen, men trängparken disponerades helt av bataljonen. I detta paradis härsade bataljonen oinskränkt. Övningar av olika slag

ägde här rum och under fritid triv- des såväl officerare, underofficerare som manskap väl vid Vätterns strand. Från parken bevaras ännu paviljongen "Galatea", numera upp- sat i officersparken i Skövde. Under åren på Karlsborg tjänstgjorde seder- mera överstarna Virgin, far till ge- neralen i Abessinien, samt Falk så- som chefer. Av övriga officerare vill jag nämna kapten Stålforss, som var en sträng herre. En volontär skulle hjälpa honom upp till häst och hade därvid fattat med vänstra handen om stigbygelplattan. Utan att säga något stack Stålforss in foten i stig- bygeln och trampade kraftigt till på handen och sade: "Nu kanske volon- tären förstår, varför en sådan fatt- ning är felaktig". Bataljonsveterinär Skarstedt bör kanske också nämnas, ty det var han, som tyckte att högvakten gjorde bättre nytta om den piskade hans mattor, än voro tillfin- nad i vaktrummet.

Övningarna voro på denna tid i viss mån av annan karaktär än nu. Bris- ten på hästar medgav icke uppsät- tandet av några fältmässiga förband. På "Lusharpan" kördes, reds och exercerades det, på Hammarnäset anordnades fältskjutning. Stridsöv- ningarna miste sin charm i brist på lös ammunition. Förut omnämnde Stålforss avhjälpte emellertid detta ge- nom att anbefalla att skotten skulle markeras genom ordet: "Paff"! Han var kan man säga en föregångsmann, ty nutidens harskramlor och andra oljudsalstrare ha samma uppgift som det Stålforsska paffandet. Det vore nog mycket att säga om Karlsborgs- tiden, men tiden är knapp, varför jag måste övergå till förläggningen i Skövde.

Garnisonen i Skövde

Efter att ha välgästat på Marieberg och dels på Karlsborg, fick Göta trängkår först efter nära 15 år, allt- så 1905 sätta bo under eget tak. Överste Falk följde sin kår hit och härskade över den till år 1908. Alla, som tjänade under honom har nog i tacksamhet bevarat minnet av denna sällsynt kunniga och fina chef. Jag påminner bara om hur han under den svåra epidemi som härjade vid kåren, gjorde allt för att bringa tröst och

hjälp och nästan bodde på sjukhuset för att städse kunna ge ängsliga förfäldrar riktiga uppgifter om deras pojkars tillstånd. Överste Falk efterträddes av Överste Kraak, en barsk herre, men jag tror att denna barskhet endast var en täckmantel för en hjärtegodhet, som han ej ville visa. Han höll sträng ordning och reda och det var precis inget nöje att vara daglöttnant eller vaktbefälhavare under hans tid. I regel sprang hans hund några 100 meter framför och förberedde vakten på hans ankomst. När vakten tack vare detta klarat gevärsgången utan anmärkning en längre tid lämnades hunden emellertid hemma. En morgon väcktes posten ur sina drömmar genom ett ilsket: "Varför ropar du inte i gevär för din kärchef? — Nä, hundkräket har inte kommit än! — Nu lurte jag dej allt, för den lämna jag hemma i dag". — Posten fick inget, antagligen tack vare sitt svar, för Kraak hade humor, men någon rolig dag för kompanichef, vaktbefälhavare och dagbefäl blev det ej — Det vore mycket att erinra om beträffande Överste Kraak, men jag är säker om att hans egenartade personlighet, hans mustiga humor och den spjuveraktiga blicken i ögonvrån ännu så livligt lever kvar att minnet av honom ej behöver någon upputsning.

De första krigsåren.

De sista åren av hans chefstid var en orolig tid. En augustinatt mobiliseras kårens kolonner. Ordinarie befälhavaren, "Kalle Kugel", var tjänstledig, varför fanjunkare Östlund fick ta hand om organisationen tills kapten Lundblad på chefens order väcktes och yrkaken samt hattlös övertog värvet. 1910 års hatt var inte populär och ingick icke i Lundblads garderob. Kapten Atterling var däremot ägare av denna klädsamma huvudbonad, varför Lundblad skickade en, som kapten Blomqvist brukade säga, "bombatjes" att låna denna sällsynthet. Atterling, som just påbörjat en kort men djup slummer och inte hade en aning om det allvarsamma läget, trodde att Lundblad hade varit ute på sudd, tappat sin hatt och ej vågade gå hem till Frida barhuvad, lämnade "bombatjen" sitt eleganta halmtak. Det var en syn att se hur ynglingen, som tydliggen förstod att något var på tok, med hatten bakom ryggen smög runt överste Kraak för att passa ett lämpigt ögonblick att utan stor uppmärksamhet överlämna hatten, som

skulle fullborda Lundblads mobiliseringsutrustning.
Generalen, levet och de hårdar årtorna
I samband med kriget fick kåren ökade möjligheter till övningar i större förband. Jag påminner om övningar i trakten av Udenäs 1916 på vintern, vilka dock båste avbrytas på grund av snöbrist, och avslutades med en marsch delvis å barmark, vilket i sin tur nödvändiggjorde lastning av slädarna på järnväg i Fagersanna. Samma år på hösten avgick kåren i sin helhet under överstlöjtnant Tannlunds befäl till Källand. Då företogs under 14 dagar övningar av olika slag. En av de sista dagarna inspekterade arméfördelningschefen, general von Platen, detachementet. En bil, ställd till förfogande av den tämligen nybildade F.A.K. förde generalen ut till övningsområdet, där han inspekterade trängkolonns övergång av vattendrag vid Ullersundet. När övningen var slut steg fördelningschefen med stab och ledning ombord på en motorbåt, och genom det vackra sundet styrdes, västerut till Jarlahus, där generalen på kapten Lundblads olympiasegrare Uno deltog i en jaktritt till trakten av Degeberga, där 2. kompaniet hade fältskjutning. Efter att ha åsett denna var inspektionen slut. Kompanichefen utbringade ett Leve generalen, men det var tyxt. Efter att för tredje gången och för varje gång med allt starkare stämma ha utbringat levet erhölls resultat, varefter kaptenen, med som han trodde en teaterviskning vände sin mot truppen med ett "D-a drumlar". Generalen lätades vara döv, och vid kritiken efter mid-dagen sade han sig vara nöjd med allt, utom kockarna, ity han hade fått äta alltför hårdar åror.

Kristiden, B. K. och F. H. K.
År 1917 började kristiden göra sig allt mer gällande. För att gå dels B. K. (bränslekommissionen), icke så alldeles högt skattad i åminnelse, tillhanda, men även för att få utföra övningar utom förläggningssområdet, avgick de båda trängkompanierna den 16. juli 1917 till Ulshult vid Vättern för att förläggas under en tid av sex veckor. Kårens gamla chef Överste Falk som en dag besökte förläggningen har därom nedtecknat följande: "Lägret slogs å en synnerligen vacker plats nere vid Vätterstranden. Alla förlades i tält, manskapet i några 20-dukar tält samt en stor tälthydda om 32 dukar. Matsalsbord snickrades till och porslin hade med-

tagits från Skövde. Man sökte inräcka sig så bekvämt och bra som möjligt och lyckades förträffligt i det stycket. Det dröjde icke länge till dess både befäl och manskap kände sig fullt tillfredsställda. En dansbana uppfördes, musiken kom ofta ut från Skövde, traktens ungdom samlades och det blev liv och lust, hi och hej i lägret. Guldskrovens töser hade aldrig ett tecken att anmärka mot T 2:s gossar.

Tjänstgöringen fördelades så, att det ena kompaniet högg ved och det andra förehade militära övningar, med ombyte för kompanierna efter varje vecka. Skogsarbetet skedde på beting.

Bad ett par gånger om dagen ingingo som en väsentlig del av programmet. I dessa deltog även överste Kraak, då han vid ett par tillfällen besökte lägret. Med förtjusning kröp han i Vätterns kalla vatten och gömde sin fullvuxna kroppshydda i detta. Enligt påstående kunde man då icke se mera av hans väldiga lekamen än ett par krokiga knävelborrar och toppen av en magkul. Och vad annan beträffade, frustade han i smält grymtande läten, då han i djupa, vallustnjutande drag sörp in luft i lungorna. Och ofta såg man en silhouette, med napoleonsskick och hållning, avteckna sig därnere vid stranden, insvept i ett lilafärgat badlakan och omgiven av två setters och ett otal foxterriers. Och detta var ingen annan än majoren och chefen Tannlund, som uppenbarade sig, då han inspekterade de badande, såväl man som hästar.

Bjöd sålunda B. K. på friskt och härdande uteliv, förbjöd F.H.K. (folkhuskommissionen) å sin sida de trötta krigarna att på vanligt sätt avnjuta bordets fröjder. Den fastställdes vissa maximkvantiteter av födoämnen per man och dag, vilka voro avsevärt mindre tilltagna än under vanliga förhållanden och den påbjud att Värner Rydén kobbkött skulle ätas och smälta med gott humör och god aptit. För att möta krisårens försörjningssvårigheter uppdrogades 1917 hela norra övningsfältet för sättning av potatis och 1918 uppsattes en kreatursdepå på 30 kreaturer. Regementsintendenten var bliven en stor godsägare. Fick manskapet ont i magen av kobbköttet, fick hästarna och korna det inte mindre av ljung och löv vilket ersatte hö och av cellulosa, som ersatte havre. Lövet hämtades vid Svartarp där kåren skövlade avsevärda arealer lövskog.

Motoriseringen börjar

Innan överste Kraak lämnade kåren fick han till sin förfäran se automobilens sakta men säkert gå till storm mot hästarna. Djupt avskydde han allt, som kunde tänkas konkurrera med hans älskade hästar. En gång fick han också vatten på sin kvarn. På tåg skulle han färdas till Ulricehamn och jag skulle per kårens enda lastbil förskaffa mig dit. När jag startade 3 timmar tidigare än tåget gick sade han: "Ja, nog kommer jag fram, men när truppen skall få äta den mat löjtnanten har på sin bil, det talar vi allt tyd om". Allt gick till en början bra, men just på ett ställe där lands- och järnväg löpte järnsides började förgasaren spotta och snart var det stopp. Svetlig, ner-smord och arg fick jag snart höra tå-

dagar. Men solen lyste och snön smalt bort. Med en spadavdelning i teten, vilken skottade snö ur dikena lyckades komp så småningom träna fram till Töreboda, där tåget fick taga hand om en av väderleken till-intetgjord anspannskolonn. Bilkolonnen, konkurrenten, hade helt säkert denna gång vunnit slaget. Det följer nu också en period, då försök med de senares framkomlighet vintertid påbörjades. Många av er minnas kanske det första försöket, då kolonnen var sammansatt av inledda Fordbilar modell T. Snön låg djup och tungt var vägslaget. Spottande och fräsande slukade inte precis Fordarna kilometerna, men desto mera rök det ur kylarna. Den gången blev det nog ett plus för den hästanspända kolonnen. Jag tror nästan att överste

som bilkompani. Många av er äldre på 2. komp, se nog med saknad att 1. komp oinskränkt härskar i stallen, ridhus och vagnbodar, att det inte alltid finns två stallunderofficerare, vilka tävla om att ha de mest skinande hästarna, och vilka gå och se efter om det finns en eller annan drivande persedel i grannstallet, vilken har lika stor hemortsätt i det egna. Utvecklingen har emellertid gått därhän att havre- och bensindrivna motorer måste arbeta sida vid sida.

Genom dessa enkla ord hoppas jag kunna framkalla hågkomster från alla er tjänstgöring vid Göta trängbataljon och Göta trängkår.

Mot fronten där striden alltid ytterst är en kamp — om underhållsvagnarna.

get komma och såg hur chefen segerstolt viftade icke blott med handen utan med den välkända, stora, grant färgade näsduken. När jag äntligen kom fram dagen därpå var det en lycklig man som frågade: "Hur har han sovit i natt"?

Alltför länge har jag uppehållit mig vid denna period av kårens historia, men den var av olika anledningar så egenartad och det var så många års-klasser som voro inkallade, att jag ej dragit mig därifrån.

Kåren under senaste tid.

Överste Kraak efterträddes av Överste Berg, som nu är den ende f d chef, vi ha äran och glädjen att se ibland oss i dag. Vi minnas från hans tid en vintermarsch till Undenäs. Över Örlens och Vikens av snösörja övertäckta is banade vi oss väg till övningsområdet, där vi tillbargte några härliga och lärorika övnings-

Berg med inte allt för stort vemod så att hästarna åtminstone vintertid ännu så länge var det tillförlitligaste transportmedlet, ty även han var en stor hästkarl. Ånda till slutet av sin chefstid red han remont och vann framgångar vid remontspristävlingar. Under följande chefers: överstelöjtnanterna Erhardts och Smiths tid, började bilarna slå allt mer igenom. Under de olika tränginspektörernas ledning ha övningar i bilförband ägt rum för samtliga kårer i Norrland, i trakten av Eksjö och Växjö, varjämte bilkomp deltagit i flera fält-tjänstövningar i större förband. Jag påminner om 1923 i Skåne, 1926 i Halland—Skåne och sist men inte minst den stora underhållsovningen i Västergötland 1931, då kårens samtliga komp sattes på ett svårt prov. 1928 upphörde 2. komp att vara anspannskompani och organiserades så-

HÖRDE INTE

Korpralen till en nyinryckt:

— Vad menar 27:an med att klia sig på näsan när jag kommanderade givakt?

— Det var en fluga, korpral.

— Hörde inte 27:an att jag kommanderade givakt?

— Jo, men det gjorde inte flugan. Hon marscherade bara på.

Saxat ur

Stockholms-Tidningen:

St.-T. den 13 maj 1892.

Göta trängbataljon, som skall förläggas till Karlsborg och sedan förlidet är rekryterats vid Marieberg härstädes, afreste härifrån i går med det söderut gående personäget kl. 7,25 f. m. Trupptransporten består af 11 officerare, 5 underofficerare och 65 man. I och för transporten kommer tåget att tillökas med 9 extra vagnar.

KASERNETABLISSEMANGET FÖR KUNGL GÖTA TRÄNGKÅR I SKÖFDE

Aftryck ur tidskrift I Fortifikation år 1906

Etablissemanget omfattar följande byggnader:
kanslihus, kasernbyggnad, exercishus, matinrätningsstall, ridhus, förrådsbyggnad, sjukstall, vagnbod, skosmedja, afträdesbyggnad, uthus och förvaltarebostad.

Kasernbyggnaden

Denna byggnads tre nedre våningar inrymma hvardera:
i midtpartiet 6 logement, handrustkammare och tvättrum, i södra flygeln dagrum, expedition, korpralslogement och underofficersrum samt i norra flygeln två bostadslägenheter för gifta underofficerare. Å vinden 3 trappor upp finns lektionsrum, verkstadsrum, rustkammare samt två bostadslägenheter för gifta underofficerare.

Under byggnadens södra flygel och under den närmaste härintill liggande delen af midtpartiet bestod grunden af torfmosse. Under denna påträffades på 4 m djup under markens yta flytsand. Denna, som i torrt tillstånd är ypperlig byggnadsgrund, är i fuktigt tillstånd och då den är genombroten af källsprång, som här var fallet, mycket mjuk, så att 10 cm pålar med lätthet kunde neddrivas med klubbslag.

För att utröna undergrundens bärighet företogs profbelastning medelst en pelare af kalksten i kallmur med sandfyllda fogar samt 2 m sida.

Vid denna belastning, som utgjorde omkring 1 kg per cm^2 sjönk pelaren i de olika hörnpunkterna 9–14 mm under 10 dagar.

Belastningen ökades medelst järnbalkar och plåtklovar till 1,25 kg per cm^2 , hvarefter ytterligare sättning ägde rum med 3–7 mm i olika hörnpunkter. Sedan denna sättning skett omflyttades plåtkolvorna på olika sätt så att hela deras tyngd kom på pelarens ena kant, men någon vidare rörelse i undergrunden kunde icke upptäckas. Som trycket på dessa olika sätt utövats under nära en månad (20/6–15/7) och då det tryck byggnaden skulle utöfva beräknades till 1,1 kg pr cm^2 , ansågs undergrunden tillfredsställande, men iakttogets vid grundens utförande dock nedan anförla förstärkningsåtgärder.

Grundplanet förstärktes medelst ytterst omsorgsfull grusspettning. Denne tillgick så, att medelst spett bildades ett 0,5–1 m djupt hål, som så småningom under spettning och spettets kringvridande samt stötning med järnstötar fylldes med större och mindre fältsten samt grus. På så sätt fylldes hål invid hål, hvarigenom erhölls ett omkring 1 m tjockt ytterst hårdt hoppressat grus och stenlager, som ingenstadies tillät spettets nedträngande. Öfver hela det så beredda planet lades ett 0,6 m tjockt lager af kalksten i kallmur och på detta källarmurarnas grunder med mycket stora anläggningsytor, så att belastningen fördelades på stor yta. I dessa grundmurar inlades för det helas sammanhållande i betong ingjutna järnbalkar N.P 22–25 samt räls bildande ett sammanhängande ramverk mellan de olika murarna samt sträckande sig i de längsgående murarna in på den fasta undergrunden.

Någon sättning har under de två år byggnaden stått färdig icke kunnat förmärkas.

Exercisuset

Detta inrymmer exercissalen och afklädningsrum med särskilt duschrum. Exercissalens omslutningsvägar äro uppförda af kalksten; öfriga ytterväggar af tegel. Samtliga murtytor äro putsade...

Duschkaminen har kopparcylinder 155 cm hög, 42 cm diam och tillräcklig för att lämna 20°–25° dusch under minst 15 minuters tid. För vattentryckets reducerande finnes å den mot afklädningsrummet vettande väggen i exercishuset under taket anbringad en reduceringsbehållare med flottörkran.

Förrådsbyggnaden

Nedre botten är afsedd för uppställande af fordon. Våningen 1 tr upp samt den golfsbelagda delen af vindsvåningen, hvilka äro inredda med 212 meter hyllfack och 120 sadel- och selhangare äro afsedda till förvaring af till de olika trängformatierna hörande persedlar.

Byggnaden är uppförd med en stomme af fyrsågadt virke och utväntigt beklädd med korruget plåt. Väggbeklädnadens plåtar överskjuta hvarandra 15 cm på längden och $1\frac{1}{2}$ vågbredd på bredden.

Golfvet i bottenvåningen består af ett 5 cm tjockt lager af torkad, sönderstött lera och däröfver ett 5 cm lager af granitgrus, under begjutning med vatten sammanstött med lerlagret.

För uppforstående af persedlar från bottenvåningen till öfverliggande våning finnes det i den senare 15 st golfluckor med tillhörande taljor och lutande plan.

Kungl Göta Trängkår i Sköfde då seklet var ungt.

Afträdesbyggnaden

Denna byggnad är uppförd af resvirke med yttre träbeklädnad. Sockeln är af cementputsad och stålslipad betong. Golfven äro utförda af äkta asfalt på betongunderlag. I tunnrummet till 2,5 m höjd samt under sitsarna är tvärvirket struket med kreosotfernissa. Pissoarskärmarna äro af korruget plåt å stomme af järnräls och sparr. Plankbeklädningen i pissoaren är struket med tjära. Ett af klosettrummen upplyses af en glödlampa för nattbehof.

Centraluppvärmening

Värmeledningen, som omfattar samtliga logement (dock icke korpralslogement) dagrum, tvättrum, logementskorridorer och lektionsrum uti kasernbyggnadens midtparti samt vaktrum, förvaringsarrest, celler och cellkorridorer i kanslibyggnaden är anordnad enligt varmluftssystem på följande sätt...

De i varmkamrarna uppsatta apparaterna äro af en ny förbättrad typ af den Cederblomska apparaten, konstruerad huvudsakligen för de nya kasernbyggnaderna och med ändamål att åstadkomma en fullt pålitlig täthet hos apparaturens alla delar. Ugnens yttre omhölje utgöres af en cylinder af tjock järnplåt, i skarfvarna nitad och diktad liksom en ångpanna. Cylindern är nedtill tillsluten af en fastnitad plåtbotten och täckt af en fastskruvad, i ett stycke gjuten vattenskål. Inuti denna fulkomligt tät järncylinder är en starkt bandad ugn af eldfast tegel murad, så att den är fristående och skild från cylindern af ett 3 cm luftmelanrum. Cylindern är fast förbunden med en åt ledningsrummet öppen, gjuten ram. På ugnens framsida inuti ramen äro vid järncylindern fästade eldstads- och askugnsluckor...

Förbrukad luft bortledes från rummen genom i väggarna murade och öfver yttertaket på vanligt sätt uppdragna kanaler. Dessa äro i alla logement, dagrum och lektionsrum försedda med dubbla ventiler i närlheten af golf och tak, i öfriga rum med ventiler vid golfvet.

ETT 25-ÅRSJUBILEUM

Av polisman Carl-Einar Lundänge

Stående fr v: C-E Lundänge, A Fallgren, C-G Sirestam, A Johansson, G Späng, C-E Svensson.

Knästående fr v: T Schönnberg, K-E Sandgren, K-I Johansson, R Magnusson, B Rendahl.

11 stycken af 1945 års volontärer passade på att fira 25-års jubileum i samband med regementets dag vid T 2 den 5 september 1970.

Samling skedde vid kasernvakten kl 1100. Det var ingen svårighet att känna igen varandra. Visserligen hade en och annan blivit tjockare om midjan och häret blivit lite tunnare här och var under åren, men humöret var detsamma som förr. Klockan 1130 var det samling vid 3. komp för fotografering. Det var exakt på den plats, där första fotograferingen skedde av 1945 års volontärer.

Därefter följdes med stort intresse soldatens vardag 1970. Mycket har förändrats under åren. Det kunde konstateras genom den utrustning som visades och inredningen i kasernerna m m. Avslutning skedde på kaserngården med korum och sedan middag i matsalen.

På kvällen samlades volontärerna i underbefälsmässen. Där serverades mat och dryck.

Minnena från volontärtiden trängde naturligtvis på och blev berättade. Det är med minnena som med historier som berättas. När en är berättad så dyker en annan upp.

Red har roat sig med att jämföra kostnaderna för ovanstående byggnader m m vid tiden för uppförandet med vad värdet för samma byggnader är i dag:

"Kostnad pr enh af solida byggnader"

Byggnad	1906	1970
Kasernbyggnaden	217.776:67	3.781.614:-
Exercishuset (gymnastiksalen)	39.094:42	712.329:-
Förrådsbyggnaden	42.716:20	1.003.760:-
Afträdesbyggnaden	3.808:51	Riven
Elektrisk belysning enl kontrakt med ASEA	5.147:30	—
Vatten och afloppsledningar	24.607:80	—

Under volontärskolan klass I ingick ridutbildning för samtliga. Det rörde sig om grundläggande utbildning. Halva klassen deltog samtidigt i varje ridlektion. De övriga hade annan tjänst.

Den episod som skall berättas, föregicks med civila lektioner. Dessa hade skett i lektionssalarna som då fanns över marketenteriet. Den sista lektionen hade hållit på lite för länge, varför det blev bråttom till ridlektionen som skulle komma.

Dageleven beordrade uppställning och förflyttningen till kompaniet var "språng, marsch".

På kompaniet var det omklädnings till ridbyxor och benläder samt hämtning av ridunderingen som tilldelats var och en. Ridunderingarna förvarades i extra skåp. Två volontärer fick samsas om ett halvt skåp av dessa. För att hålla denna skäphalva låst, hängdes ett hänglås för och de två som samsades om utrymmet fick ha var sin nyckel.

Volontären 13 Johansson, kunde inte finna sin nyckel och den som han delade sin skäphalva med, var inte närvarande.

De andra volontärerna väntade inte på Johansson, utan ställde upp under dagelevens befäl och marscherade till A-stallet. Under avlämningen till ridläraren nämnades, att "en man tillkommer".

Ridläraren höll på att kontrollera putsen på ridunderingarna, när Johansson kom flåsande, gjorde ställningssteg och honnör samt ropade "Sergeant, volontär 13 Johansson anmäler sär, men sorgligt nog har han ingen ridundering därför, att han kan inte hitta nyckeln till sin kamrats skåp".

Tystnaden i leden var dålig efter Johanssons anmälan.

Senare gjordes en promenad till Boulognerskogen på "stadiga ben" för en studie i hur ungdomen av i dag roar sig. Det var en aning bullersam musik förstås, men för all del.

Därefter var det tid att gå till sängs. Logi hade ordnats i en barack bakom T 2:s bastu. Det var en trevlig upplevelse som på minde om den gamla logementstiden.

Söndag morgon utspisades frukost i matsalen, som alla åt med god aptit. Därefter gjordes en utflykt till Billingen med besök på Billingehus, där rustmästare Naréus guidade.

Billingehus är en imponerande anläggning som Skövdeborna kan vara stolta över.

Utflykten fortsatte därefter över Karstorp och Kärnsjukhuset.

Man kunde se att Skövde utvecklats oerhört under de senaste åren och blivit en storstad.

Återsamling skedde sedan på T 2. Alla uttryckte en önskan om en ny träff om 5 år, som vi hoppas skall kunna förverkligas.

Därefter reste var och en hem till sitt med ett minne rikare.

UR PERSONALDETALJENS ARKIV:

Till Chefen för armén.

Jag går på lärarhögskolan i Malmö och undrar om det finns någon lämplig uttagning för detta. Annars önskar jag komma till Halmstad.

NN

Bygatan 126

Malmö

TRÄNGTJÄNSTEN

Förvaltare SVEN BROBERG

Trängtjänsten (Egentligen trängtjänst jämlikt 1887 års utbildningsplaner) eller som den från år 1937 benämndes anspannstjänsten.

Trängtrupperna uppstod som självständigt vapenslag år 1885 och dess moderförband var den på stab ett trängkomp och sjukvårdsbolag organiserade Kongl Trängbataljonen som förlades på Marieberg i Stockholm.

Egendomen Marieberg på Kungsholmen vid Mälaren var uppförd av riksrådet Bengt Skytte på 1700-talets mitt men eldhärjades år 1759 och blev året därpå uppförd som stenfastighet, vilken ännu består.

År 1811 inköptes fastigheten av kronan och var fram till 1817 styckgjuteri. Artillerigeneralen Carl von Carpell hjälten från Leipzig, som under denna tid var chef för artilleriet grundade där vårt lands första militära högskola nämligen artilleriläroverket som kvarlåg under olika utvecklingskedjan på Marieberg ända fram till 1884 då ombyggnadsarbetena vid tog för att mottaga den nya trängbataljonen på hösten 1885.

Utbildningsverksamheten var den första stora uppgiften som ålades den nyuppsatta befälskadern inom trängbataljonen och syftade till att i första hand omskola den från andra truppslag överförda befälspersonalen och vidare att utbilda det nyrekryterade manskapet i träng- och sjukvärdsjänst.

Målsättningen var att skapa förutsättningar för utbildning av befälspersonal och värnpliktiga till krigsförbanden.

Trängkompaniets befäl var med få undantag från början rekryterade från kavalleriet och artilleriet vilket borgade för en god utbildning i trängtjänstens huvudgrenar: ridning, körning, klövjning och hästvård.

Kongl Trängbataljonens första chef var Majoren Smedmark f d artillerikapten en dyktig hästkarl som genom sin förutvarande tjänst vid Göta artilleriregemente väl behärskade ridning och körning.

Han utarbetade också snabba anvisningar och planer hur utbildningen vid trängkompaniet skulle bedrivas.

På marsch.

Enär truppslaget saknade egna reglementen tillsattes en kommitté inom trängbataljonen med uppgift att utarbeta för träng- och sjukvårdstjäns-ten dylika anvisningar.

Snart nog kunde den flitigt arbetande regementskommittén med den energiske bataljonschefen som ordförande och talesman redovisa ett gott arbetsresultat. Truppslagets karaktär som trängvapen började nu skönjas, vilket praktiskt kunde redovisas i september månad 1885 då trängkompaniet under sin kompanichef kaptenen Mattsson genomförde en provianteringstransport i samband med Lifbrigadens övningar i trakten av Stocksund, denna övning räknas som den första egentliga fältjänstövningen ett trängförband genomfört.

I september månad 1886 deltog trängkompaniet med förplägnadskolonner för L och III. fördeleiningarna vid fältjänstövningarna i Skaraborgs län.

Med hänsyn till att värnpliktsårsklassen/85 ej ryckte in till trängbataljonen för beväringsmötet/86 blev man tvungen att "uppleja" kuskar, hästar och fordon inom manöverområdet, trots denna underliga kombination militärt och civilt syntes de uppsatta övningsmålen ha nåtts. Kritiken var positiv.

Året 1887 är ett märkesår i vårt vapenslags historia, ty det året inkalades de första soladterna till beväringsmötet/87 vid Kongl Trängbataljonen.

Tjänstgöringstiden synes ha varit "välgörande" kort, den omfattade totalt 21 dagar.

I denna de värvade och indelta regementenas och kårernas tid, var begreppet beväringsmöte säkerligen ej särskilt relevant, då den allt för korta övningstiden i svenska armén för de värnpliktiga av m/80 ej kunde göra anspråk på att jämföras med den långa utbildning som ovannämnda förband bestod sitt manskap med. Bataljonens första stamhästbestånd om 40 varmlödshästar överfördes från kavalleriet och artilleriet och var tillsammans med ett 30-tal inledda vagnshästar eller kallboldshästar det till utbildning i ridning och körning till förfogande stående hästmaterielet.

Ridutbildningen torde med hänsyn till befälets och det värvade manskapets urhem kavalleriet och artilleriet, ej föranlett några problem men väl körutbildningen.

Man må betänka att artilleriet i huvudsak körde spannen från sadel och ej från kuskbock vilket gjorde att de tilldelade fordonen av m/52 och 71 ej voro avsedda som trängfordon då de voro av typ avbōsningsfordon och till vilka hörde en selutrustning som ej var särskilt "hästvänlig" så utgjorde detta en föga lämplig kombination.

Under trängkompaniets första tid gjordes stora ansträngningar genom studier av olika anspänningssätt och genom försök med häst- och fordonstrustning att tillgodose kravet på lämpliga anspann för fältbruk. Efter flera års försök att finna en kardinallösning på begreppet "trängfordon" blev det en kompromiss som utmynnade i att kompaniets reservhästar anspändes framför tistelstängen och på så sätt reds den anspända reservhästen framför anspannet och därmed ökades framkomligheten på backiga och "hjulspärliga" vägar, normalförfarandet var således körning från kuskbock med tvåspann.

Konsten att rida och köra dessa anspann berodde på förmågan hos ryttare och kusk att utnyttja den levande kraften på ett effektivt sätt. Reservhästar och deras ryttare uttogs och utbildades med stor omsorg, ty varje trängplutonchef visste vad denna reservkraft betydde i kritiska situationer och svår terräng.

Reservhästarna sattes också in i anspannen som draghästar, där någon spannhäst skadats.

Först år 1908 kom det första reglementerade slädfordonet med 2 käl-

Packtagg m/11.

kar, som inbördes varo försedda med en grenkättning om tre grenar. Ovanpå de två kälkarna vilade en långsträckt slädkorg med stor lastförmåga.

Genom att lossa skalmarna från framkälken och fästa dem vid bakkälken kunde växling mellan fram- och bakåtanspänning ske. Dessa övningar med släde m/08 i snö och kyla varo av truppen föga uppskattade.

År 1911 fastställdes en ny packvagnstyp och till denna hörande selutrustning med hänsyn till året för modellens fastställande benämndes den m/11.

Fordonstypen var avsedd för köring på väg där den fungerade bra men vid köring i terräng även lätt sådan visade den sig föga lämplig.

Under 1930-talets första år avskafades packvagn m/11 och hela den anspansorganisationen och ersattes av den smidiga enspända trosskärran, vilken gjorde att anspansförbanden kunde följa trupperna under framryckning i terrängen som förut varit helt omöjligt.

Två faktorer hade skapat den situationen att den uråldriga tvåhjuliga kärran kom att avsluta anspansfordonens epok, nämligen dess stora framkomlighet i terräng och dess inbyggda anpassning som släpfordon till traktorer och bilar som under 40-talet allt mera slog ut hästen som dragkraft.

För att kunna följa trupperna i bergs- och fjällterräng var det nödvändigt att snabbt kunna övergå från köring till klövjning.

I trängkompaniets utrustning ingick således ett visst antal klövjesadlar per pluton (motsvarande enhet) i övrigt klövjades på ridsadel och i sele, det senare gick utomordentligt bra sedan hästfilten vikits tredubbel under däckel och lokor och på så sätt förhindrade tryckskador i lok- och däckelständer. (kroppsdelar på en körhäst).

Utbildning i köring av släpa övades, ett urgammalt nordiskt transportsätt. Släpan utgjordes av två ca 3,5 meter långa skalmar som anspändes med selstickor på konventionellt sätt på omkring 2 m från skalmhålet var ett lastutrymme om 75–100 cm uppriktat.

Hela konstruktionen var tillverkad av granspiror om 10 cm Ø i skalmåndan, toppändan var vänd nedåt. Lastförmågan var i normalfall 100–150 kg. Här som alltid var terrängen

och hästarnas kondition avgörande. Stamhästbeståndet utökades och omssattes genom remonteringen i huvudsak från Gudhems- och Herrevads klostrets remontdepåer och utgjorde vapenslagets välutbildade och välsköta stolthet.

ren och kompanichefen hade att vaka över hästvården och se till att bestämmelserna följdes.

Om en fodervärd haft en ackordshäst under längre tid utan anmärkning blev han ägare till hästen en händelse som var både efterlängtad

Här var skönt att sitta.

Vid trängen bedrevs remontutbildningen under två utbildningsår med början 1. året i oktober månad och fram till juni månad året därpå då betegsången började för att i oktober fortsätta med dressyren till slutet av juni året därpå, då den färdigutbildade remonten skulle godkännas. Den godkände remonten insattes mestadels som "trupphäst" på kompaniet men gick första tiden oftast under en van ryttare, som kunde fortsätta och befästa dressyren och utveckla hästens kondition.

Ackordshästbeståndet var förhållandevis stort och utgjordes av kronan inköpta hästar som utlejde desamma till fodervärdar, vilka betalade några ören om dagen för hästen.

Ackordshästarna kallades in till tjänstgöring under sommarmånaderna vid trängsoldaternas utbildning i köring samt vid fälttjänstgöringarna. Det gamla systemet med inlejda hästar var således utbytt med utlejda. Fodervärdarna varo i regel representanter för länets småbrukare ett arbetsamt och skötsamt släkte, som var duktiga hästkarlar och skötte djuren på ett tillfredsställande sätt. Om någon fodervärd avvek från kontraktet som var upprättat mellan kronan och honom blev han omgående fråntagen sin häst, vilket ofta innebar stora ekonomiska svårigheter för honom. Regementsveterinä-

och glädjande.

Ridning och sabelfäktning till häst, anspanskörning, exercis med beridna och anspända avdelningar, vilket skedde med kommandoord, trumpetsignaler och tecken, voro huvudgrenarna i trängtjänsten.

Från år 1894 fram till 1901 var beväringsmötenas längd för trängkompaniet 68 dagar, vilket faktum gav till slutresultat en föga befäst utbildning i tropp och kompani.

I och med 1901 års härordning förlängdes de värnpliktigas tjänstgöring och beslut om indelningsverkets utveckling fattades då av riksdagen. År 1902 omorganiseras Kungl Göta trängkår om stab, två trängkompanier och ett sjukvärdsområde.

1904 förändrades kårens benämning till Kungl Göta trängkår, vilken ändrades i och med omorganiseringen av trängkåren till regemente år 1949.

I regementets utveckling och åtaganden utgör den under åren 1893–95 genomförda uppsättandet av Kungl Wendes trängbataljon som under 1895 ryckte in i sin förläggning i Landskrona.

År 1905 den 28 september intogs den förläggning regementet ännu innehav med 1. trängkompaniet i kasernbyggnadens bottenvåning, 2. träng-

komp i 2. våningen och 3. komp (sjv komp) i 3. våningen mellan åren 1913—1927 var trängtruppernas studentkompani förlagt i 4. våningen. Det numera nedbrunna gamla hussaridhuset, som var beläget öster om Heleneskolans huvudbyggnad, utnyttjades som ridhus under vissa tider då det ordinarie ridhuset ej räckte till. Nuvarande sjukvårdsmedicinelförrådet var studentkompaniets stall som vid behov utökades med en av stallängorna vid ovannämnda ridhus för att uppställa inkallade hästar. Summerar man ovanstående framgår således att Göta trängkår under de angivna 14 åren hade tre beridna och anspända kompanier samt ett sjukvårdskompani där del av befälet var beridet och hela kompanitrossen med sjuktransportavd var anspända. Försvarsbeslutet av år 1925 resulterade i en reducering av trängkårerna från 6 till 4 och samtidigt med genomförandet år 1927 omorganiseras 2. trängkompaniet vid de kvarvarande trängförbanden, till bilkompanier.

Av de 12 trängkompanierna från år 1904 återstod således inom hela vapnet endast 4 stycken.

Ett trängkompani bestod efter 1927 av:

Kompanichef, adjutant, stallunderofficer, hovslagare, rustkammarrfurir och i vissa fall vapenhantverkarefurir. 2 plutonchefer, 2 stf plutonchefer (off eller uoff), 20 stamnummer, 1 volontärskola (stam) 1 underbefälspluton (vpl ubf) 1 linjepluton, 1 avd ur ersättningsreserven (handräckningsmän) under vinterhalvåret var oftast en stamskola förlagd till kompaniet.

Stamhästbeståndet var 50 st varmlödshästar för ridbruk samt för körutbildningen disponerades mellan 80—100 inkallade ackordshästar.

Av regementets mera framstående ryttare måste de två olympiasegrarna nämnas nämligen: Chefen för 1. komp Kaptenen Janne Lundblad som vann olympisk guldmedalj i prisridning på stamhästen Uno vid olympiska spelen 1920 i Antverpen.

År 1928 belade han 4. plats vid olympiska spelen.

Majoren Olof Stahre dåvarande chef för 1. komp vann 2. pris och därmed silvermedalj i fälttävlan till häst i London 1948 och i Helsingfors 1952. Majoren Stahre var en utomordentligt skicklig ryttare och ridlärare som bland annat tränade våra olympialag.

När 40-talet gått till ända var ar-

Kårschefen major Smith inspekterade bl a "fordonsluftvärn"!

méns behov av anspannsutbildning ej vidare aktuell varför myndigheterna fattade beslut om de gamla trängkompaniernas avveckling vid trängvapnet och deras överförande till kavalleriet. Genom detta beslut hade den mer än hundraåriga cirkeln slutits i det att den från 1800-talet uppsatta och sporadiskt övade trängskvadronerna vid kavalleriet nu återkom till sitt urhem i form av anspannskompanier.

Anspannskompaniets (trängkompaniets) siste chef dåvarande kaptenen Olof Stahre samt undertecknad som var regementets siste anspannspersonchef varo med några av kompaniets duktiga underbefäl år 1951 beordrade till tjänstgöring vid Livregementets husarer för att där överlämna det då 65 år gamla trängkompaniet, ett förband med känsla för tra-

dition, gott kamratskap och en förfärlig meritförteckning och fick av dåvarande regementschefen Överste Bror Sandberg vid avtackningen följande goda vitsord: "Det kan utan vidare sägas att kompaniet alltid väl försvarat sin plats som nr 1".

Jag tjänstgjorde ytterligare några år vid 1. kompaniet som omorganiseras till terrängbil- och hjultraktorkompani en tjänst som om jag skall vara ärlig, ej tilltalade mig särskilt mycket, varför jag beslöt att byta "vapenrock" 1955, då jag övergick till fortifikationskåren.

För såväl mig som mina gamla kompanikamrater framstår den mycket krävande tjänsten och den hårda disciplinen till trots, denna tid som den ojämforligen bästa och trevligaste under min 41-åriga militära tjänst.

UR KÅRORDER 1940...

29/3

Kåren kommer att tilldelas ett antal tältspisar m/39. För skötsel och vård av tältspisen gäller bifogade instruktion (bilaga 1), vilken uppklistrad är träskiva kommer att åtfölja varje exemplar av tältspisen.

Övning uti handhavande av tältspis skall i samband med förläggningssöningar äga rum, varvid instruktionens bestämmelser noggrant skola genomgås och inläras.

Ett felaktigt handhavande av tältspisen medför brännskador å sällan eget som bredvidliggande tält, under det att spisen vid rätt skötsel icke kan förorsaka några skador.

9. april 1940

Inryckande vpl tillhörande klass A och B utrustas tillsvidare endast med överdragskläder, ylletröja och mössa. Dessa persedlar återställas på senare angiven tidpunkt från fältförbanden direkt till vederbörligt stamkomp. Vpl tillhörande 1938 års klass utrustas med en exercismundering med kappa och mössa samt ett par skodon.

29/4

Gymnastikskor får användas utom vid gymnastik även vid utövande av idrott.

FRÅN SAMMAN- KOMSTER OCH

Foto: Västergötland och remmalaget.

16/5

Ur 2. depåkom skall en gengasbil med förare ställas till Försvarsstabs förfogande tiden den 18/5—1/6. Inställelse den 18/5 kl 1000 vid lantmannaskolan Dingle.

Anmälan: Herr Semmy Friedman.

25/5

Inspektören för trängen, generalmajoren Falk, inspekterar kåren den 23—24 dennes.

Ordonnans till inspektören utgår med 1 underbefäl (furir) ur 3. depåkomp.

Klädsel: uniform m/ä och vita vantar.

Anmälan: 23/5 vid inspektörens ankomst till kåren.

21/6

Då det under nuvarande förhållanden är av stort nationalekonomiskt intresse att tillvarataga all förbrukad mtr, som kan tänkas användas för industrins råvarubehov anbefalles att

socklar till utbrända glödlampor skola tillvaratagas. Socklarna befrias från glaskolven mm och inlämnas till bränsleuppbördsmannen vid uttagning av nya lampor. Utlämning av nya lampor får icke äga rum i stället för utbrända utan att motsvarande antal socklar inlämnas, samt att kapsyler till läskedrycksflaskor tillvaratagas i marketenteriet och återställas till bryggeriet. I övrigt skall all tänkbart omsorg nedläggas på tillvaratagandet av användbara rester av kassabel mtr, t ex knappar, metallskrot, lump mm.

20/2

Särskilda anordningar för att möjliggöra användning av lvksp M/36 för skjutning mot markmål hava tillverkats.

Vederbörligt befäl skall i kårexp taga del av ovannämnda anordningar för att kunna tillämpa dem vid utbildningen.

1/2

Från den 1. dennes och tv disponeras kåren 19:s badinrättning å nedanstående tider:

Onsdagar

2. komp kl 1800—1900
3. komp kl 1900—2000
1. komp kl 2000—2100

Fredagar

Kvinnliga köksbiträden
kl 1200—1500.

Fredagar

Husmodern kl 1200—1400.

4/9

I go nr 3678 (TLB nr 115) har föreskrifter utfärdats rörande trupps utrustning med huvudbonader.

Hatt m/10 skall icke längre användas vid utrustning av trupp.

26/10

Beträffande tillstånd att bära civil dräkt för off och uoff gälla tillsvidare enahanda bestämmelser som under regementsövning, dvs tillstånd medges för bevästande av enskild sluten sammankomst på i varje skild sluten sammankomst på i varje hos kårcchefen. Liggare för sådan anhållan finnes utlagd på kårexpeditiön.

5/12

De till kåren från 3. remontdepän överflyttade 2 ridhästarna insättas i nummer och erhålla namn enligt nedan:

Nr U 183 svbr stj snp i nr 17 Urban
Nr U 20 br stj snp 3 vt ff i nr 47
Ulf

Fotnot: U UNGERN

svbr svartbrun

stj stjärn

snp snopp (vit fläck på nosen)

vt vit

ff fötter

TRÄFFPUNKT

VARUHUSET
COMMERCE
I SKÖVDE-SKARABORG KÖPCENTRUM

TILL- DRAGELSER UNDER 1970

Utsflyktsledaren major Tingdal blev också lagledare för remmalaget.

Från tif regelb avtackning av äldersklassen 27/4 1970. Fr v Rustam Nyman (pension), Fman Bengtsson (pension), Ftbv Mattson (flyttar fr reg.).

Reg lag i MM-motor 1970 belade en bedrande andra placering. I laget ingick lt G Oscarsson, H Melin, fj L Johansson. Prisutdelning förrättas här av militärbefälhavaren i västra milo generalmajor H Lange.

Från "Trivselutflykten" med regementets anställda 27 juni 1970. Jönköping.

Norra fältet var i höstas landningsplats för några av arméns helikoptrar under en samverkansövning.

REGEMENTETS DAG 1970

Detta kommer att bli mycket subjektiva och civila anteckningar och funderingar från deltagandet i Regementets dag den 5. september 1970, nedtecknade av en medlem i T 2:s kamratförening Göteborg.

För att finansiera resan hade vi genom annons inbjudit även icke medlemmar att delta. När man från ett hörn i bussens akter betraktade

de passagerare, som inte var medlemmar, fann man, att det var många medelålders par, och man gissade på mammor och pappor till värnpliktiga. Endast en ensam ung flicka syntes bland resenärerna. En fästmö?

När vi anlände till regementet, fick vi i vår hand ett program, som såg ut så här:

Program m m vid regdag

- 1130—1200 De vpl tar emot sina anhöriga.
1200—1210 De anhöriga hälsas välkomna av tjf regch Övl Blomquist.
1215—1330 Förevisning av utbildning under motto: "Soldaten i fält" av bl a pskott 68, sjuptjänst, förbandsplats, drivningsplats, terrängkörning, signaltjänst.
1330—1350 Förstärkt plut anfall. På kokplatsen försäljning av kaffe och wienerbröd.
1400—1425 Kompanistafett, 4 man per komp. Start och mål sprängfältet (alt orienteringstavlans).
1430—1530 Förevisning av kompanilokaler.
1515—1600 Förevisning av regmuseet för anhöriga.
1600 Avlämning till tjf regch av trp och kamratföreningar.
1630—1730 Middag i matsalen.
1630—1730 Konsert av musikkåren.

Medan vi studerade programmet, rullade bussar och privatbilar in på T 2, alltmedan höstsolens varmande strålar framgångsrikt tävlade med svala vindar. Samlingsplatsen fylldes av föräldrar och ensamma förväntansfulla flickor.

Prick 12.00 började tjänsteförrättande regementschefen överstelöjtnant Bengt Blomquists hälsningstal, varefter major Melin presenterade program och övningsplatser.

Overste Blomquist hälsningstal

"Det är för oss på T 2 mycket glädjande att se så många anfövanter till våra soldater här i dag. Att de f.d fast anställda sökt sig hit, se vi som ett bevis på samhörighet och starka band med det gamla regementet. Denna känsla blir ändå starkare när vi igenkänner många soldater från föregående åldersklass här i den miljö som Ni lämnade för några månader sedan. Vi ber Er alla vara välkomna och hoppas att Ni i dag under några timmar skola få uppleva vardagen i vårt utbildningsarbete. Huvuduppgiften för oss i krig är att förse infanteri, pansartrupper och

artilleri m fl med vad som krävs för stridens genomförande. Den tunga granateldens spelar stor roll i nutida krigföring och ställer stora krav på våra ammunitions- och transportförbands kapacitet. De soldater, som fått sin utbildning för denna tjänst, får sig här att framföra tyngre lastbilar av modernt utförande och hoppas vi även att kunna lära dem att väl sköta och värda materiel.

De soldater, som utbildas i förplagnadstjänst hanterar dessa varor i ett modernt distributionssystem där mångas civila erfarenhet kan utnyttjas. En omfattande försörjning med drivmedel för stridsfordon och andra i krigsorganisationen ingående fordon och maskiner, har medfört en högt mekaniserad drivmedeltjänst. Soldaterna i denna tjänst åvillar ett stort ansvar för vår högmekaniserade armés rörlighet.

Regementet är centrum för militärområdets utbildning av bilmekaniker. Dessa soldater erhåller här en påbyggnad av föregående yrkesskoleutbildning där kraven ställas höga vad gäller snabba lokalisering och avhjälplande av fel under svåra situationer i fält.

Vi anser oss icke längre kapabla på regementet att ensamma meddela våra sjukvårdssoldater en fullständig utbildning som svarar mot nutidens krav på en god krigssjukvård. Därför har regementet sedan några år inlet ett samarbete med de närmaste länens landsting för att bereda våra sjukvårdare utbildning på olika sjukvårds- och ambulansinrättningar. Det är såväl vår, som våra soldaters erfarenhet att denna utbildning blivit en utmärkt och numera nästan omistlig metod för att tillförsäkra vår armé en god sjukvårdstjänst i krig.

Ledningen av våra förband sker genom signalister och trafiksoldater. Deras tekniska utrustning är attraktiv för unga svenska män. I många gräbbar inre döljer sig en önskan att kunna köra fort på motorcykel. Vi hoppas kunna lära dem att även köra väl och säkert.

Regementet har sälunda förmånen att meddela undervisning och praktisk utbildning i militär tjänst vars innehåll är av den arten att de flesta ha nyttja av den även i sitt fortsatta civila arbete.

Vi hoppas därför icke blott att skapa goda soldater utan även att vår utbildning skall vara till nyttja i fortsatt civil verksamhet."

Att redogöra för allt som hände vid de olika övningsplatserna är omöjligt. Låt oss nämna, att vi imponerades av sjukvårdstjänsten med många sängar i sjukvårdstält, av förbandsstält, operationsstält, där båren blev operationsbord, av droppflaskor, syringar och belysning.

När vi stannade en stund vid en station, där gräbarna höll på med felsökning på motorfordon, kändes för ett ögonblick ett stilla avund för de i civila livet nyttiga lärdomar, de värnpliktiga nu kan göra, men som man inte fick på vårt tid.

Denna station var belägen i Hasslumskogen, där också kaffeserveringen var anordnad. När vi drack vårt kaffe, vad tror Ni vi uppäckte? Jo, flickan från bussen, nu med sin soldat. Ett förälskat par! En försynt fråga vad som intresserade henne mest besvarades med nedslagna ögon: Jag är mest nyfiken på logementet.

Bussar gick i skytteltrafik mellan samlingsplatsen och övningsområdet, men vi föredrog att promenera tillbaka.

Om vi minns rätt, hörde vi talas om svårigheter för regementets utvidgningmöjligheter vid jubileet 1965. För en tillresande utsöknes verkar samarbetet vara gott mellan stadens styresmän och regementets. Den uppfattningen stärktes vid ett samtal med överstelöjtnant Blomquist. Han uttalade sin glädje för de nya områden, som planeras och över den arbetsro man fått, när man vet, att regementet skall stanna kvar på platsen. Han uppminnsmade också som något positivt, att inte endast de värnpliktigas anhöriga infann sig vid regementets dag utan också i stor utsträckning nästa års rekryter, som i förväg ville ta reda på de förhållanden, som de ska arbeta under. En tacksamhetens tanke skänktes också tidigare regementchefen övre Sandberg, som energiskt arbetat för regementets nya område.

Några har tydligt haft roligt i sin ungdom i Skövde. På återvägen från Hasslumskogen till kaserngården hörde vi en ensam äldre herre i de lummiga lundarna gnola: Jag vill kyssa hundra flickor förr min tid är förbi. Ingenting tydde på att han var berörd av starka drycker.

Två gubbar i 60-årsåldern, som det skulle varit intressant att få tala med, sprang sin väg. De skulle nödvändigt besöka det logemente, som de för fyrtio år sedan bott i.

Vi har hört, att många besökte skjutstationen och att många såg staffetten, som vanns av 3. kompaniet. Precis 16.00 kom chefens sluttal. Han bad oss betänka vad försvaret arbetar för: den bästa utbildning för att kunna försvara vårt land, vår frihet och vårt fortsatta framåtskridande.

Som utgångspunkt för betraktelsen vid den avslutande andaktsstunden tog regementspastor

korset i den stora glasväggen i kyrkan på Billingehus: Allt vilar på korset.

Vid avslutningen stod kamratföreningen på flygeln. Utan att störa den fina stämningen som rådde kunde f.d. sergeanten numera löjtnanten Broman visa: Man kan tvivla på könet ibland, men dom långhåriga i uniform är säkert pojkar.

När vi sedan i matsalen åt slottstek med champignonsås och citronpäron i colasås och därtill drack öl och efterat kaffe, gick tankarna hos en

gammal pensionär tillbaka till 20-talets sill och gröna ärter. Mycket nytt finns väl att anteckna sedan den tid för cirka 50 år sedan, när nedskrivaren av dessa rader gjorde sin värnplikt vid T 2. Den som besökt regementet endast varje gång det varit regementets dag fäster sig bland annat vid en strävan till kontakt med civilbefolkningen: de värnpliktigas anhöriga och vid regementet tidigare anställda eller värnpliktiga, som nu finns i kamratföreningarna.

När vår buss i solnedgången vänder åter mot Göteborg, saknas den ensamma unga flickan. Är hon möjlig kvar på logementet? Kan logementsbefälhavaren se skillnad på henne och de långhåriga grabbarna?

Wilhard Stockelid

P. S.

Några dagar efter hemkomsten anlände från förra lasarettsvaktsmästaren Ernst Gällsjö ett brev, varur några rader med varm känsla för hans gamla regemente vidarebefordras till läsekretsen.

"Att varje år som medlem i kamratföreningen få vara med om denna dag blir ett oförglömligt minne för en gammal Göta-trängare. Fast över 50 år förflutit sedan jag kom till T 2, där jag kom att stanna först i 10 år som stamanställd och sedan som vaktmästare vid dåvarande Garnisonssjukhuset i 26 år så glömmer man aldrig sitt kära regemente. Minnena är många och ljusa, även om det ibland var ett hårt arbete och då framförallt under krigsåren 39–40 då Garnisonssjukhuset även var Krigssjukhus. — När man gick på kaserngården och fick vara med och se hur nutida övningar bedrivs, lyssna till tj. f. regementscheffens tal om plikten mot Kung och Fosterland, träffa gamla kära kamrater, se den vackra Fanparaden, då levde man sig liksom tillbaka till forna dagar vid gamla kära T 2."

Starka band binder tydligt de gamla kämparna vid regementet.

D. S.

Bär vårt vackra kamrat- förenings- märke

5:-

Kassören fj. Öman: "Medlemsavgiften förstår du Lundberg den skall glida in på postgiro 9 58 82 från alla Götarängare!"

Några minnesanteckningar från beredskapsåren vid T2 1939-40

Fv KARL OLOF JENSEN

"Första dagen för förstärkt försvarsberedskap är söndagen den 3. september 1939" stod att läsa vid nämnda tid på "Kungörelse om militärtjänstgöring". Det militärpolitiska läget hade nämligen avsevärt förändrats i och med Englands och Frankrikes krigsförklaring mot Tyskland och detta blev den direkta orsaken till att vårt lands försvar ingick i denna s.k förstärkta försvarsberedskap. Den militära spänningen i Europa hade redan tidigare under detta år givit anledning till, att den svenska regeringen beordrat vissa förändringar av de värnpliktigas utbildning och tjänstgöring. Så hade t ex bestämmts att varje värnpliktig tillhörande luftvärnet efter sin ordinarie utryckningsdag skulle kvarstanna i tjänst för vidareutbildning. Det första förband som T 2 organiserade under beredskapsåret 1939 var 25. bilkomp och chef för detta var kaptenen i trängens reserv Wennborg. Förbandet utrustades i ridhuset (nuvarande övningshallen) och motorfordonen inmönsrades på kaserngården. Det vill säga de besiktigades och värderades av en s.k bilvärderingsnämnd och inköptes av kronan. Kompaniet avtransporterades i början av september till Revingehej i Skåne, där det var förlagt i ca 2 månader, varefter det återgick till T 2. Men det militärpolitiska läget försämrades ytterligare för Sveriges del i och med Sovjetunionens anfall mot Finland den 30 november 1939. Det betydde för vår del en kraftig höjning av beredskapen i Norrland, på Gotland och våra kustbefästningar. T 2 inkallade vid detta tillfälle bl a etgrpstab och trf-komp, vars verksamhet förlades till Norrland. Dessa förband återkom till kåren i slutet av april månad 1940 och gick i "fältdepåberedskap" i Horns respektive Odensåkers prästgårdar. Även vid denna tid fanns det

tydligt något, som hette "omorganisation", för enligt kåro angavs att "Omorganisationen av etgrpstaben tager efter ankomsten till förläggningsstationen omedelbart sin början".

Anfallet mot Finland den 30 november fick också en annan konsekvens. Genom "Nationalinsamlingen för Finland" utsändes nämligen ett uppdrag, där såväl enskilda som organisationer uppmanades att hjälpa Finland i deras svåra situation. Det gällde icke endast pengar och materiel utan även behov av personal. Bland de frivilliga, som gjorde sin tjänst under "vinterkriget" i Finland, kan bl a nämnas dåvarande kadetten, nuvarande majoren Lindahl, fanj Arne Moiln, Rune Westin samt serg Lennart Skagerholm. Jag erinrar mig också, att furir Sven Paul Alsén var med de krigsfrivilliga från T 2. Under vintern 1939-40 ägde en intensiv utbildning rum för befäl av olika kategorier. Man hade en känsla av att något särskilt skulle hänta. Den 13 jan 1940 avbröts också utbildningen för bilfurirskolan och korpralskolan, vilka var förlagda på 2. komp. Dessa "stamskolor" var sammansatta av elever från alla fyra trängkårerna och denna utbildning skulle egentligen ha pågått till våren 1940. Undertecknad blev den 8-9 febr. 1940 kommanderad till befälsutbildning vid III. milbefästaben. Föga anade jag då, att denna utbildning i min blivande krigsbefattning så snabbt skulle komma till praktisk tillämpning.

Den 9 april 1940, då Tyskland anföll Danmark och Norge, blev vårt försvar i mycket hög grad förstärkt genom talrika inkallelser för organisation av fältförband. Jag minns dessa dagar och nätter som en mardröm, innan man erhållit sin personal och fått den utrustad till anbefalld tidpunkt kl 0900 den 14 april. Denna

personal — kontingent till III. fördstabben — utrustades på 2. komp och ingick sedan i milbefästeskomp såsom tpplut. I plut ingick ett femtio-tal motorfordon (personbilar, lastbilar, postbussar, gaslabbuss, personbussar etc). Bl a erhölls helt nya personbilar från bilfirman Skaraborgs Bilbolag — nuvarande Bil AB Emil Larson — här i Skövde. Som befäl i plut ingick även dåvarande furiren på 2. komp K E Jansson, numera förvaltaren och bitr sekr i vplkommittén 1966, samt korpral Artursson. All personal vid kåren fick verkligen utan tanke på "reglerad arbetstid" arbeta både dag och natt för att uppgifterna skulle kunna lösas inom anbefalld tid. I kåro nr 34/40 står också att läsa: ... "För i nattskift arbetande personal tillhandahålls efter rekvistition ett kaffemål kl 0200". Då alla inryckande värnpliktiga tillhörande T 2 enligt då gällande planer inmönsrades och fördelades på T 2 fick alla lokaler i och utanför staden utnyttjas. Som förläggningsplatser användes bland annat Troentorp (anspkomp), kårens gymnastiksals och Nolgården i Hasslum. Både dåvarande auktionskammaren jämte ridhusplanen (numera Helenaskolans område) samt Filadelfia lokaler vid Trädgårdsgatan användes som inmönsningsplatser för både personal, hästar och fordon. Dåvarande tjf kårcchefen, majoren Thorgny Unge, överlämnade befälet kl 1800 den 14 april till depåchefen, kaptenen Gunnar Ericsson. Denna orderpunkt torde även belysa, att kåren som mobiliseringssyndighet hade organiserat anbefallda förband och att tjf kårcchefen själv kunde avgå med de fältförband (III. fördräningen) som han hade att föra befälet över.

De flesta förbanden, som uppsattes av T 2 (9-14 april), hade under denna sommar sin verksamhet för-

lagd i norra och mellersta Bohuslän. Åven III. fördstabskomp fick sin verksamhet förlagd till Bohuslän — närmare bestämt Dingle Lantmannaskola. Tpplut, som jag var chef för, fick sin förläggning i en närliggande biograflokal. Agaren till denna lokal var herr Erik Johansson ("Bagarn" kallad), en mycket välkänd och betrodd person i dessa trakter. Han ägde och äger ännu ett brinnande intresse för den frivilliga befälsutbildningen och var åtminstone för ännu ett par år sedan ledare för hemvärnet i Dingle. Han visade icke bara oss inom tpplut en stor hjälpsamhet och tillmötesgående utan förhållandet var detsamma med alla som kom i kontakt med honom under sin beredskapstjänstgöring. Förbandet låg kvar i Dingle hela sommaren fram till september månad. Under denna tid gällde det att på bästa sätt försöka förbättra de värnpliktigas utbildning. Ett flertal av dem hade inte ens erhållit skjututbildning. En av mina första åtgärder blev därför att låna utbildningsmateriel av I 17 i Uddevalla och börja utbilda precis som hemma på kasern. Vi fick även disponera en skjutbana i trakten av Berfendals kyrka, där vi hade skolskjutning och avslutade skjututbildningen med en fältskjutning. Åven annan militär utbildning bedrevs naturligtvis under dessa beredskapsmånader. I september månad 1940 avslutades denna beredskapsperiod med en fältjänstövning med de förband, som ingick i denna fördelning. Efter fältjänstövningen återgick III. fördstabskomp till Skövde och ingick i fältdepåberedskap på Suntetorps gård (7 km nordost Skövde).

På liknande sätt förlöpte verksamheten för de övriga förbanden, som organiserats av T 2 den 9–14 april. Dessa förband ingick i fältdepåberedskap i huvudsak norr Skövde. Några av dessa fältdepåer förlades på herrgårdarna Råenna, Kroken och på gårdar i trakten av Timmersdala, Låstad, Ulvåker, Flistad osv. På ett flertal av dessa platser byggdes också provisoriska garagebyggnader för fordon, som kom till användning under hela beredskapsperioden.

Kungl Göta Trängkår bestod av tre kompanier under hela 30-talet och tidigare. Vid 1. komp utbildades personalen i anspannstjänst, vid 2. komp i biltjänst och 3. komp svarade för sjutbildningen. Efter den 14 april övergick T 2 från kåroorganisation till depåorganisation. Depåen bestod då till en början av 1.—3. depå-

komp, krigssjhkomp och 2. bilförrådet. Utbildning av vissa årsklasser för ersättningsmanskap samt personal för nyuppsättning av förband ägde rum vid denna depå under hela sommaren 1940. I början på maj månad inryckte också andra årets befälselever (studenter av 1939 års klass) i biltjänst och förlades till 2. depåkomp. Dessa befälselever hade samlingssalen, som nu disponeras av uoff på regementet, som mässlokal och som förläggning hade studenterna Filadelfias lokaler ute i staden. Strax före midsommar inryckte också 1940 års befälselever i bil- och sjutjänst vid T 2 depå. Med ett 70-tal elever från olika regementen anordnades också en mcordskola, som förlade till 2. depåkomp. Tack vare den stora personalstyrkan och brist på utrymmen fick bl a delar av 2. depåkomp förläggas i Djursätra.

Att den militära utbildningen bedrevs mycket intensivt och att övningstiden utnyttjades till det yttersta ger bl a kåro nr 89/40 belägg för. Utbildningskompanierna hade beordrats till en föreställning på biografen Saga. Filmerna som visades behandlade bl a "Svenska störtbombar", "Våra hundar i fält" och "Krigare i vitt". I rubricerade kåro står nämligen att läsa: "Den genom dessa förevisningar förlorade övningstiden skulle genom resp komp m fl chefers försorg återtagas före den 1. nästkommande december". Vid trängkårerna hade ända sedan början på 30-talet en ganska omfattande utbildning i motortjänst bedrivits. Nu fick denna gren av militär utbildning ökad aktualitet i och med nödvändigheten av övergång från flytande bränslen till fasta. Vid trängen hade försök sedan några år

Bilmodeller och färger kunde variera mycket "på den tiden" också.

"Major Unge har med bibehållit befäl över III. fördträngen fr o m dena dag övertagit befälet över kåren" stod att läsa i depåorder av den 18. sept 1940. Den mera omfattande beredskapsperioden under år 1940 var till ända och ett stort antal stat- och reservpersonal hade återkommit till kåren. De vpl, som sedan april månad varit inkallade, hemmitterades och endast en mindre vaktstyrka per fältdepå stannade kvar i tjänst. Men en synnerligen livlig utbildningsverksamhet ägde rum dels inne på kåren, dels ute på III. fördträngens fältdepå i Karstorp (3 km norr Skövde). Vid Karstorps gård hade nämligen uppförts ett barackläger för c:a 400 man. Dessutom var en del av s k "Rydgaragen" vid Ryds herrgård uppförda. Dessa garage låg på det område som nu disponeras av blivande kärnsjukhuset och användes av T 2 ända till 1969, då de försåldes för rivning.

tillbaka ägt rum med s k gensgasverk och flera utbildningskurser för befäl och teknisk personal vid trängen hade anordnats. I december månad 1940 anordnade bl a T 2 en sådan gengaskurs för ett 30-tal elever (off, uoff och ubef) från andra förband inom försvaret. Chef för kursen var dåvarande kaptenen Sten Beckman och som lärare chefen för bilförrådet, fänrik Bodin, dåvarande sergeanten Swanemo, furirena Argus, Molin och Niklasson samt tyghantverkare Ousbeck.

Tidigare under hösten 1940 ställde kåren upp med ett lag i en av KAK anordnat tävling för gengasdrivna bilar. Som tävlande från kåren deltog furirna Argus och Molin samt vpl Ulf Svedlund — brorson till uppfinnaren av gengasaggregatet typ "Svedlund". En liknande tävling ägde också rum under februari månad 1941, där kapten Beckman, sergeant Swanemo samt furir Argus var

deltagare. Det var en mycket stor tävling för både civila och militära fordon och våra T 2:are fick samtliga mycket hedersamma placeringar.

Att denna gengasutbildning och PR-verksamhet var nödvändig både för militär och civil tillsverksamhet visade sig snart. Enligt Höglund dec 1940 var all körning förbjuden med bensindrivna person- och lastbilar tillhörande försvarer från den 12. jan 1941. Flytande drivmedel fick endast utlämnas "för varje tillfälle från kårexpeditionen lämnat medgivande". För den civila trafiken hade redan sedan maj 1940 den privata biltrafiken praktiskt taget upphört och dessutom blev det avsevärda restriktioner i såväl taxi- som lastbilstrafiken.

På årets näst sista dag — 30.12.1940 — ägde en luftskyddsövning rum inom Skövde luftskyddsområde. "Flyglarm gives kl 1245 och där efter en gång på icke förut bekantgjord tid". I kåro redogjordes också i detalj för, vilka åtgärder som skulle vidtagas vid flyglarm. Tex skulle "1. komp personal bege sig tillskyddsvärnen i Haradalen nr 2 A, 2 B och 2 C... Personal i kök, marketenteri, förråd och verkstäder, skyddsvärnen i offsparken nr 4 A och 4 B... Stallpersonal och hästar deltaga icke i övningen".

År 1940 blev för kårens personal ett ytterst arbetsfyllt och prövorsamt år. Men upprätthållandet av den förstärkta försvarberedskapen var ännu icke tillända. Ännu återstod dryga 4 år, innan denna period för kåren och det svenska försvareret var avslutad. Men mer om detta i nästa Göta-trängaren om red. tillåter.

Motorismens utveckling vid regementet

När man idag ser hur regementets verksamhet är beroende av fordon så kan man svårigheten tänka sig hur det såg ut för 50–60 år sedan. Motorismen låg då i sin linda men några år före första världskriget tillfördes ett antal "tunga bilkolonner" trängtruppernas mobiliseringssverk. Konstruktionen på denne pionjär skilde sig en del från dagens bilar. Belysningen var ordnad så att bredvid föraren fanns en förvaringslåda för karbid och i vilken vatten till-sattes, sedan gick gummislängor fram till belysningspunkterna där karbidityktans sken lämnade erforderligt (?) ljus. Vidare var bilen försedd med magnettändning, massiva gummihjul och framdrovs med bentyl som bränsle. Allenarådande billeverantör vid denna tid var Scania, som moderniserade bilarna med elektrisk belysning, men fortfarande behölls de massiva hjulen.

Motorcykeln trädde in i bilden 1922–23 och var det en Husqvarna som inledde denna era.

Organisatoriskt var det enklast att överföra organisationen från hästar och stall även till bilsidan. Regementet hade en bilofficer, en bilunderofficer och en bilfurir, den senare oftast även bilförare. Även under vinterövningen 1926 skönjer man beteckningen kolonn på de avdelningar som idag kallas platon. Kanske är även idag ett arv från denna

tiden kvar, eller hur ska man annars förklara att militära fordon backas in i garage. Hästfordonen backades ju in!

Att vid denna tiden fylla drivmedel var en betydelsefull och viktig åtgärd som krävde tålamod och ansvarsfulla samma god möjlighet att tåla lukten av skogsprodukter. Varför nu detta?

Jo, åtgärd ett för bilföraren var att hos tygofficeren införskaffa beställning på vad som skulle tankas. Därefter sökte bilföraren upp förråds-vaktmästaren vid intendenturförrådet och när denne granskat beställningen följde han bilföraren till bränslekällaren och läste upp för utlämning. I denna källare förvarades bentyl på öppna fat och bilföraren fick sedan med kärl ta det beställda drivmedlet. Lukten av denna bentyl var koncentrerad i detta utrymme och den som någon gång passerat en sulfitfabrik förstår nog bättre hur förhållandet var i denna källare. Bentyl är ju en skogsprodukt, ungefärlig som träsprit, och denna användes som motorbränsle enligt möjligheten att nyttja inhemska produkter därigenom fanns och bensinimport hade landet inte råd med i tillräcklig omfattning.

Förvaringssättet att tanka från pump kom först i början av 30-talet och då i modernisering form med nedgrävd tank och handpump.

En bilplats i Mörkebacken.

Det fanns ing i motorn och drag i spisen på 30-talets kobil.

Vintern 1926 kan med fog påstås vara grundläggande för den utveckling som sedan var rådande fram till 1939. Denna vinter gick en stor, skall vi kalla den, trängsamiverkansövning av stapeln i Bergslagen. I övningen deltog från T1—T6 regementets bilar dvs 2 st per regemente jämt bilar från intkomp, tillsammans ett femton-tal lastbilar i en s k tung kolonn. Chef för denna kolonn var dåvarande kaptenen Holmberg, sedermera överste och chef för T2. Även en lätt kolonn bildades med kaptenen Carlsson-Edwards som chef. Denna kolonn bestod av 1 tons A-ford, legendarisk med häl- och halvfart, och dessa fordon förhrydes i Örebro. Förmodligen den första förhyrning som gjordes av vårt truppslag. I denna kolonn kunde som mc-ordonnans på en Husqvarna, försedd med skidor, ses nuvarande majoren Lexander. Dessutom deltog 2 st bandtraktorer, från A 8 i Boden vars uppgift att ploga väg blev för övermäktig och de måste återvända med bittra erfarenheter av markhårdheten i Järnbärarland. Vid denna övning förekom underhållsslingor med vän- och återsamlingsplatser samt upplag för utlämning, så nog var övningen framsynt planerad. Denna övning leddes av dåvarande tränginspektören, överste Amén och i övningsledningen återfanns bl a överstelöjtnant Virgin sedermera tränginspektör samt generalstabskaptenen Gottfrid Björk, bivande chef för T2 och sedermera tränginspektör.

På nyåret 1927 verkställdes 1925 försvarsbeslut. Detta innebar för trängtruppernas del att T5 i Sala

lades ned och att T1 i Örebro slogs samman med T6 i Linköping till nuvarande T1. Samtidigt erhöll regementet en ny organisation bestående av ett träng-, ett bil och ett sjvkomp. Att vidareutveckla motorismens användningsmöjligheter, inom de snäva ramar som föreläg, var svårt. Utbildningen krävde fordon och möjligheterna till anskaffning var små. Detta löstes på så sätt att regementet lånade nya bilar på ett kombinerat förhyrnings- och avbetalningskontrakt innebärande att när förhyrningssumman inbetalts till bilens inköpspris så var bilen köpt. På detta sätt blev såväl Chevrolet som Fords 1½ tons lastbilar stamfordon. Även den s k "Tidaholmaren" dök vid denna tiden upp som stamfordon. På motorcykelsidan kom sådana aristokrater som Harley-Davidson och Indian med sidovagn och då istället för personbilar. Tillgången på 2–3 tons lastbilar var 1936 ca 23.000 st. Trots den blygsamma motoriseringen i 1937 års krigsorganisation var inte mindre än ca 10.000 lastbilar tagna i anspråk, så anskaffningen var synnerligen ansträngd.

Krigsutbrottet 1939 medförde ett omedelbart behov av krigsorganisationens fordon och allehanda typer och märken tillfördes för att täcka organisationen. Spår av denna expansion finns fortfarande på reservdelssidan där ännu ej alla Ford-satser är utbytta mot aktuella satser. Under andra världskriget konstruerade Volvo en särskild armélastbil m/42 som skilde sig från konventionella lastbilar mest på de förenklingar som gjordes på stänkskärmar och motor-

huv samt inuti hytten. I stället för sätten monterades järnrörsstolar med smärtintyg. Synnerligen obekväma men grupperingsvänliga. Vid inkörning skall ju 2. föraren ur hytten och dirigera bilen. Detta skedde mycket snabbt för ingen ville sitta längre än nödvändigt i dessa stolar. Under denna tid utvecklades också terrängbilssidan. Vem minns inte den fasansfullt knackande Klöckner-Deuz? Enbart ljudet från den luftkylda dieselmotorn med ett kompressionsförhållande på 1:24 kunde skrämma fienden på flykten. Bilen var försedd med startvev, så någon "dränga-sten" behövdes icke utan tillräckligt mandomsprov var att veva runt motorn. Även Volvo och Scania kom med terrängbilar av betydligt smidigare utförande och är ju än idag dessa två huvudleverantörer av försvarets terrängfordonspark. På senare år har ju utvecklingen på lastbilssidan gått mot alltmer komplicerade konstruktioner så att idag tala om standardbilar kan verka lite malplacerat enär varje typ har något speciellt som kräver särskild utbildning. Dagens bilar har bl a tryckluftbromsar, servo-styrning, kompressormätning, differential-spärrar, hydrauliska tippar och lastkranar och ligger långt, långt ifrån den pionjär som inledder trängens motorisering. Trots all modernisering är det lätt att förstå "de gamla" när de med saknad i rösten och tårblanka ögon berättar om dessa de vidunder som gick i täten för dagens motoriserade regemente.

FÖRVAR GUNNAR PERSSON

SJUKVÅRDSMATERIEL AV "I GÅR" OCH TILL "I DAG"

FV GEORG NYREN OCH STIG LINGNERT

Här nedtecknade rader avser att i korta drag belysa vad som hänt med sjukvårdsmateriellet vid sådana sjukvårdsförband som trängtruppernas personal kommit i kontakt med under utbildning och förrådstjänst, alltså sjuktransportförband, sjukvårdskompanier och sjukhuskompanier.

I mitten av 30-talet fick vi en försvarsordning, som för krigssjukvårdsorganisationen innebar något av en revolution. Personellt skedde en betydande utökning och materiellt innebar den en mycket stor ökning av resurserna.

Självfallet genomfördes inte denna organisation i en handvändning. Även utveckling av sjukvårdsmateriel kräver sin tid. Man måste också komma ihåg att sjukvårdsmateriellet i mångt och mycket är speciell och inte står att köpa i allmänna handeln eller ens inom landet. Leverans av den nya utrustningen pågick under 30-talets senare del och sträckte sig en god bit in på 40-talet.

Först något om sjuktransportmateriellet. Trängens sjukbärarförband var före mitten av 1930-talets fotfolk liksom den tidens infanterister. Transportmedlet för sjukbärarna var handbären av modell 1887, som betjänades av bårlag om fyra man. Det var sannerligen inget lätt arbete dåtidens sjukbärare hade. Efter att ha marscherat kanske ett par mil sattes sjukbärarna in att söka sårade, som sedan skulle transporteras den obligatoriska kilometern till hållplatsen. För det mesta blev det många vändor. Och så skulle man gå bär-marsch, d v s de bärge bärarna skulle tillämpa ett gångsätt att det för två stegs marsch hördes fyra fotnedstötningar.

Vintertid skedde transporterna med skidbär — bären fäst på ett par bredda skidor. Ett komplett exemplar av den bären finns fö på regementsmuséet. Förf vägar påstå att exemplaret ifråga kan betraktas som unikt.

För den vidare transporten bakåt användes dels hästspända fordon, varav särskilt bör nämnas de i sjukvårdskompaniet ingående reglemente-

Cykelbären var ingalunda obekant på "farfars tid".

rade sjuktransportvagnarna med överrede av väv — "präievagnarna" — och dels motorfordon av olika slag. De sistnämnda saknade i regel särskild inredning; man bättade med halm eller annat materiel, som man kunde komma över. I samband med omorganisationen på 30-talet infördes cykelbären, som betjänades av ett bårlag om tre man. Detta innebar ett långt kliv i utvecklingen. Borta var de tidsödande och ansträngande marscherna och bärning med handbär kunde reduceras högst väsentligt.

Vintertid utbyttes cykelbären mot släpbär, en ny artikel med mycket god användbarhet.

Vid den tidigare omtalade omorganisationen tillfördes sjukbärarförbanden en särskild enhet som vid normalutrustning försågs med hästbärar. Hästbären placerades mellan två efter varandra ställda hästar och avsåg transport av två sårade. Övningarna med detta transportmedel var inte särskilt populära bland utbildningsbefälet. Det var ont om samarbetsvilliga hästar och övningspassen avbröts ofta i förtid på ett tämligen dramatiskt sätt. Vintertid utbyttes hästbärarna mot slädar och förbandet bytte då namn och kallades slädpoton. Utrustningen var slädar m/08, ordnade för sjuktransport,

samt släpbärar som kunde sammansättas till hästdragna koppel. Bortsett från den ovan nämnda slädpotonen var vid denna tid de hästdragna sjuktransportfordonens saga all. De ersattes av olika slag av motorfordon, vilka försågs med särskilda inredningar för bärarnas anbringande. Den gamla bären m/87 visade sig för lång för en del av dessa motorfordon, ett problem som löstes elegant genom att bärhandtagen gjordes vikbara. I detta skick finns bären, omdöpt till m/87-39, kvar än i dag.

Omkring mitten av 40-talet framkom krav på att tillgång till sjuktransportmedel borde finnas bla i skytteplotonerna. Eftersom den enskilde stridande soldaten förutom den ordinarie utrustningen inte fick belastas med mera än fyra kg, framstod klart att den gamla sjukbären m/87 nu måste få en efterträdare.

I utvecklingsarbetet hade konstruktörerna att ta hänsyn till åtskilliga krav. Den nya bären måste vara delbar i två exakt lika bärpaket, som var för sig fick väga högst fyra kg, den skulle kunna användas som såväl handbär som cykelbär och den skulle vara användbar i alla slag av sjuktransportfordon och i luftfarkoster. Vidare skulle den vara lätt att sätta ihop och ta isär, de båda

bärspaketet skulle på ett enkelt sätt kunna medföras av enskilda soldater, den skulle vara hållbar men om den gick sönder skulle man lätt kunna laga den med hjälp av reservdelar. Och framförallt, den skulle medge skonsam transport för de skadade. Resultatet av utvecklingsarbetet blev den bår, som vi nu sedan ett 15-tal år har i utrustningen och som successivt ersätter den gamla bären från 1800-talet.

Hästbären utgick ur organisationen på 1950-talet. Under samma årtionde skedde en betydande upprustning inom fordonssektorn.

Sälunda tillkom då en sjuktransportbil med 6 bärar; en standardlastbil med reglementerat överrede. Vidare framtogs en standardiserad inredning för sjuktransportbuss, som medger inlastning av 24 bärar. Inom brigad tillfördes terränggående sjuktransportfordon.

En speciell fram av sjuktransportorgan utgör sjukhuslägen (från omkring 1965 sjuktransporttåg) och sjuktransporträlsbussarna. Sjukhusläget, sådant det organiserades i slutet av 30-talet, hade förutom transportäven en kvalificerad behandlings- och vårfunktion. Tåget kunde i en transport medföra 214 liggande patienter och hade operations- och vårdutrustning kvalitetsmässigt i klass med ett sjukhuskompani. Sjuktransporttåg och sjuktransporträlsbuss har däremot i stort sett transportfunktion med därtill anpassad materielutrustning.

Och så något om de behandlande och vårdande enheterna.

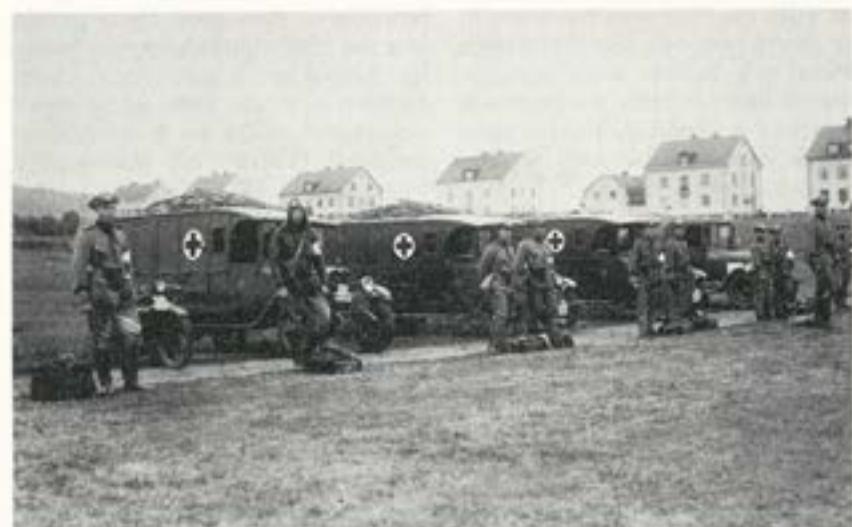
Den förut omnämnda omorganisationen av sjukvårdsförbanden, som beslutades i mitten av 30-talet och

Lastbilen ordnad för "tillfälligt sjuktransport".

Ankomst till förbandsplatsen.

Sjuktransportsplats från 1935.

som i stort sett genomfördes under senare delen av 30-talet och första hälften av 40-talet innebar särskilt beträffande sjukvårds- och sjukhuskompanier praktiskt taget en förnyelse av sjukvårdsutrustningen.

Målsättningen var — enligt vad en för genomförandet ansvarig vid ett tillfälle yttrade — "att ge sjukvårdsplatonen (d v s huvudförbandsplats — brigadförbandsplats) och sjukhuskompani (fördelningssjukhus eller motsvarande) resurser, som i den dåvarande civila sjukvården motsvarades av provinsialläkarmottagning respektive ett delat länslasarett, självfallet med de modifieringar som betingades av de militära sjukvårdsförbandens karaktär av rörliga anstalter".

Vid detta tillfälle tillfördes förbanden gedigen kirurgisk- och vårdutrustning. Vårdkapaciteten blev för sjukvårdsplutonen 50 och för sjukhuskompaniet 400 vårdplatser. Båda förbandstyperna fick ny tältutrustning, varjämte sjukhuskompaniet fick röntgenapparater samt utrustning för sterilisation och tvätt. Under 50-talet och 60-talet skedde en fortlöpande tillförsel av ny sjukvårdsmateriel, dels som direkt materielförstärkning och dels som utbyte mot föräldrad materiel. Därvid må bl a följande nämnas: i samband med övergång till ett nytt blodersättningsmedel har modern infusionsmateriel tillförts, tältutrustningen har förnyats och utökats, katastrof-sjukvårdsutrustning har tillkommit, en teknisk pluton för bl a läkemedelsproduktion ingår sedan mitten av 60-talet i sjukhuskompanierna, nya tvätt- och sterilvagnar tillkom vid samma tillfälle, syrgasutrustningen har utökats och moderniseras, moderna narkosapparater finns sedan mitten av 50-talet i sjukhuskompanierna. Sjukvårdsplutonerna har fått nya sängar, utrustningen för vattenrenning har utökats och moderniseras, brännskadeförband har in-

förts varjämte övrig steril förbandsmateriel har omsteriliseras, steril materiel för engångsbruk har tillfört.

Vid mitten av 40-talet uppsattes ett antal etapsatser av sjukvårdsmateriel, avsedda främst för komplettering av fältförbandens materiel. Etapsatserna har under 50- och 60-talet vid två tillfällen omarbetsats och moderniseras. En etapsatsdel ingår numera i varje sjukhuskompani.

Under beredskapsåren 1939–1945

fick åtskilliga av våra sjukvårdsförband träda i verksamhet. Det uppställdes då inom olika grupperingsområden anstalter för fredssjukvård, varvid personal och materiel ur sjukvårdsförbanden togs i anspråk. Men även krigssjukvård kom i fråga. Ett svenska sjukhusståg bemannat med svensk personal och utrustat med svensk krigssjukvårdsmateriel, gjorde under tiden juli 1941–april 1942 regelbundna transporter av krigsskada tysk militär från Finland till Norge.

Fem kuskar och tio hästvagnar med sjukvårdsmateriel.

HÅGKOMSTER FRÅN FÄLTTJÄNSTÖVNINGAR 1936-1950

Fanjunkare ARNE MOLIN

Det som i dagligt tal benämns manöver, kallas på mera korrekt militärt språk fälttjänstövning. Det är svårt att gradera vilka övningar som varit mest bemärkta under en tid av c:a 35 år. Om man jämför personliga intryck från en fälttjänst med det allmänna och pressens intryck, blir det ganska skiftande värderingar. Skall man bedöma truppens behållning strax efter en fälttjänstövning, då pressen gjort sina förfrågningar blir oftast kommentaren: Ingen sömn, litet mat (korv) sur både in- och utväntigt. Många gånger kan det vara ganska naturligt med en sådan reaktion framför allt då truppen inte får den information, som skulle behövas för att väcka intresse för övningen. Det är i regel inte eget förbandsbefäl, som slarvat, utan ori-

enteringen uppifrån har uteblivit. Om man någon tid efter övningens slut talar om, vad som förekommit, har oftast mat och sömnproblemen bleknat och de mera väsentliga uppgifterna kommit fram i minnet och då gärna i samband med någon rolig historia eller händelse, som inträffat i samband med övningen.

*Min första vinterövning
eller*

En malör under en vinterövning
Jag skall börja med en liten övning vilken fast sig i minnet ganska väl. Den gick av stapeln på förvintern 1937. Dåvarande 1. komp, dit bl a förlagts volontär- och korpralskolorna, skulle göra en marsch med anspannkomp upp på Billingen med marschmålet i trakten av Kampavall. Nuvarande Lerdalavägen var under

byggnad, vilket förorsakade att koksläden välte och innehållet i kittlarna delvis rann bort. Detta gjorde inte den något bistrre kompanichfens, kn Rehbinder, humör bättre. Sent omsider och väl inne på grupperingsplatsen skulle kn R medels sin personbil (Volvo), till Mariestad i något årende. Då färden skulle startas var inte bilen villig utan fick bogseras med två hästar. Väl återkommen från resan fram på morgontimmarna skulle R gå till sömns i befäststället, där jag satt eldvakt. För de som kände R:s humör, är det lätt att förstå hans reaktion, när packkistan öppnades och han fann en efterlängtad flaska krossad, vilken dessutom gjort nattdräkten våt. Jag fick "njuta" av både eld och svavelängor även från annat håll än eldkorgen, då jag torkade kläderna.

Eksjömanövern 1937

Sommaren 1937 ordnades en större samövning i traktens för trängkåren i trakten av Eksjö. Det var min första kontakt med inljeda fordon. Koktrossen vid denna tiden var inte mycket moderniserad. Färskvarorna förvarades i regel i det omslagspappet vari de levererades. Det var således ganska viktigt att matsedeln följes. Så gjorde inte koktrosschefen Lennart Skagerholm. Han tog det besvärligaste sitt och det var köttet. När det efter ett par dagar skulle kokas hade köttet nästan av egen kraft lämnat Ränneslätt.

Ett par vpl klagade vid en måltid hos koktrossch "Skagis" över att skinnpotatisarna var kalla. Skagis räknade ej med att de klagande skulle våga anmäla det till komprch, varför han hänvisade dem dit. Han missräknade sig dock, ty de lommade åt till kn N-stedt. Skagis fann sig fort och slog snabbt några liter kokande vatten på de kalla potatisarna i isoleringsslådan och slöt locket. Kaptenen kom med ens för att själv undersöka förhållandet. "Låter korpralen truppen få kall potatis?" "Nej — kapten!" "Öppna locket, så jag får se!" Skagis öppnade locket och ut strömmade het ånga. "Här ser kapten hur heta de är." — Det blev inte Skagis, som fick avbasning den gången tyvärr.

Västerviksmanövern 1937

Västerviksmanövern 1937 var den mest motoriserade övningen, som dit-tills gjort av stapeln i vårt land. Fordonsförare i transportapparaten var civila i stor utsträckning, vilket var helt nytt. Organisationen var sådan

för att få förare, som hade vana att köra de inledda fordonen. Vagnätet i dessa trakter av Småland var emellertid inte det allra bästa, vilket orsakade många diskeskörningar och smärre krockar. Det blev ofta hopklumpningar på vägarna av motorfordon och de fältaliga trafikförbunden räckte inte till för att lösa trafikproblemen. Regn och bristfälligt med sömn förbättrade inte situationen. Jag kommer ihåg att bland de "Blå iskådarna" märktes statsminister Per Albin Hansson och vidare tjänsgjorde några av den tidens kändisar i motorsporten Rangar Lundqvist ("Ragge") och Sven Skeppstedt ("Skepparn") som motorcykelord.

Höftmanövern 1938

Höftfältjänstövn 1938 ägde rum i trakten av Almhult på Smålands-Skånegränsen. T 2 deltog med en trängtruppstab mm. Detta var den sista idylliska övningen före andra världskrigets utbrott. I dessa trakter hade inte några större övningar gått av stapeln på länge, vilket gjorde att det militära inslaget var mycket välkommet — inte minst av den kvinnliga ungdomen. Flickorna var nästan mera efterhängsna än nuvarande hemvärnsavdelningen, då det gällde att störa underhållsförbandens verksamhet. Detta var första gången, som jag deltog i en manöver, där artilleriet tillfördes am av organiserade trängförband i fält. Övningarna avslutades med förbimarsch för Hans Maj:t Gustav V. För ändamålet hade en estrad ordnats i hjärtat av Almhult, där samtliga i övn deltagande förband deltog. Det tog fem timmar för att genomföra denna förbi-

Kort rast. Föreberedelser för samövning med 117 sommaren 1938.

marsch. Det hade övats åtskilligt före igångsättningen, för att allt skulle klappa. Bl a var det bestämt att trupp, som åkte på täckta fordon inte skulle visa sig. Bland dessa fordon var kokbilar vars kockar inte var alltför prydliga efter några dagar i fält. Trots detta passade en kock på att hängande i krokig arm bak på kokbilen föreviga majestätet. Detta tilltag observerades av tidningen Norrskensflamman, som sällan hade något positivt övers för försvarat. Resultatet blev att filmen konfiskerades och fotografen fick en riktig avhylling efter den tidens mönster. En annan episod: Vid en av bilkomps efterlängtade västkustmarscher under 1930-talets sista hälft var furiren B från ansp-komp beordrad med "för egen utbildning". Han var känd på hela T 2, bl a för sin djupa morgonsovn. Att väcka honom kunde ibland vara förenat med livsfara. Det var inte ovanligt, att det vid sådant tillfälle kom ex stövlar, sporrar, marschskor ed mot den stackars väckaren. — Vid västkusten slogs bivack vid Herrestadsviken (nära Undabaden). Morganen därpå började med bad — endast furir B snarkade alltför. Efter badet rådslogs bland kollegerna om hur väckningen skulle klaras av. Det blåste kastvinde. En idé dök upp: lossa lätt på tätpinnarna. Sade och gjorde. Verkan kom snabbt. Det lätta 4-mannatålet lyfte, säkert som en satellit i Houston — furir B vaknade. Satte säkert trängrekord i snabb påklädnings under hela kompaniets jubel. Det fanns ju inga sporrar, stövlar ed att kasta på ett helt kompani.

Aterfjärden från Uddevalla över Levene och Jung. Kabelbilen i diken.

Beredskapsstiden 1939—1946

Tiden 1939—1946 var väl för de flesta en enda stor fältjänstövning med små avbrott för skolan och hemförlovningar, varför det är svårt att nämna några speciella sådana. Världskriget kastade alltid under denna tid sina skuggor över oss. Övningarna kom närmare verkligheten. Förutsättning och läge var inte svåra att få fram. Många gånger visste inte truppen om det var fingerat eller allvar. Jag skall här endast nämna en övning, men hoppas att många som deltog under dessa år ville skriva några rader med "Minnen och upplevelser", både glada och allvarligare sådana, för att berika Götarängens arkiv.

Ett roligt minne från vistelsen i Rättvik 1944 var marschen till Nittsjö en söndasmorgon. Där skulle C för övningarna General Colliander tala till trupperna före fältjänstövningarna. Vårt komp på skidor under bef av kompoch startade mot marschmålet med Rättviks kyrktorn till vänster om marschrörelsen men efter en timmes skidåkning hade vi kyrktornet till höger om oss. Något fel hade uppstått, så det var bara att göra "ett lappkast" och vän-

da åter mot marschmålet. Komp huvudlappen ställa upp men komptrossen var något sen och måste gömmas i ett buskage. När ceremonien var över meddelade general Colliander, att han skulle inspektera T 2:s förläggning, som fanns i den riktningen där trossen blivit gömd. Jag fick i uppgift att se till att trossen kom bort från den brinnande marken. Under genomgången hade div utrustning lossats och knäppts upp. Det var bara att plocka ihop grejorna, träda fötternas i skidorna och försvinna i buskaget, som emellertid var kanten på ett lertag tillhörande Nittsjö Keramikfabrik. Döm om min förväning, när jag tittade utför slänten — ett stup på 20–30 m. Hela trossen hade ramlat utför. Allt gick dock väl, men söndagsmidagen blev någon timme försenad. Jag vet inte säkert om kompadj Erik Lindberg ännu har kunnat redovisa kompförrådet.

Världskriget hade gett lärdomar
Efter andra världskrigets slut blev våra fältjänstövn betydligt mera verklighetstroga. Förbanden blev inrutade i ett visst mönster och mycket mer beroende av varandra. Motoriseringen ökade efterhand, öv-

ningsområdena blev större och vägarna mera belastade av fordon samtidigt som förflyttningar måste löpa efter noggranna tidsplaner. Flygets överlägsenhet gjorde att alla förflyttningar måste ske under den mörka delen av dygnet. Atombombshotet åstadkom mera spridd gruppering och övningarna genomfördes under atomberedskap med hjälm och hjälmdok. Allt detta skapade en tristare ram och någon tid över för att njuta av den vackra omgivningen blev det sällan. Övningsresultatet blev dock betydligt bättre.

Askersundsmanövern 1948

Fältjänstövningen i trakten av Askersund 1948 var en övning som jag minns ganska väl. Den började med en förberedelseperiod i trakten av Örebro. T 2 deltog med en underhållsbataljon. Övningen var ganska rörlig med snabba omgrupperingar. A- och B-styrkorna hade ganska fria händer för sitt handlande, vilket gjorde att förbandens rörlighet var stor. Det kan i sådana lägen hända en hel del saker. Vid ett tillfälle utgjordes t 2 A-styrkans tät av Lt Rudholms sjukbärarpluton. Tur för denna att det ej var blodigt allvar ...

elegant personliga ZEISS-bågar

BONIFORT — den nya Zeiss-bågen är kraftig och maskulin i modern stil. Prova en BONIFORT — bågen med Zeiss-kvalitet.

För Era ögons bästa använd
● Med dubbelfokusglas ● Reflexeliminerande
Ni får dem med garantibevis hos:

AHLSTRÖMS
Optik AB

RÄDHUSGATAN 1
SKÖVDE

(Mitt emot Domus)

FOLKE AHLSTRÖM Leg. optiker SOR

Tidsbeställ pr telefon 0500/155 00 — så slipper Ni vänta

KONTAKT-LINSER

(System Doc. Stenström)

INFORMATION och RADGIVNING

Tidsbeställning telefon 155 00

ZEISS
PRISMA-KIKARE

Stor sortering
SKYTTE-GLASOGON
mod. Knobloch

Marknadens förnämsta

1. komp

Kompch: Kn Tarstedt, General Erikssons väg 7, Skövde
Kompadj: Rustm Johansson, Havstenavägen 28 A, Skövde

1. plut PCS-sign

Chef: Fj Brodow, Djupedalsvägen, Skövde
Instruktör: Rustm Bergsten, Havstenavägen 28 A, Skövde
480503-9551 Bengtsson, Pl 1011, Höganäs
470202-5935 Sundblad, Spolegatan 13, Lidköping
480111-2998 Kidmo, Redins väg 8, Nybro
491101-5933 Henningsson, Storgatan 28, Töreboda
500213-9094 Lennmark, Gäddviksvägen 13, Gammelstad
480719-1418 Grönqvist, S Åsgatan 22, Ockelbo
480421-4619 Lindenberg, Storgatan 4 B, Hyltebruk
480409-7758 Johansson, S Järnvägsgatan 15, Ljusdal
490701-6937 Gustavsson, Dragonbrunnsgatan 62, Uppsala
500605-5999 Elofsson, Fack 147, Nossebro
480418-7518 Siggestedt, N Skolgatan 15, Norrsundet
490416-4359 Lindwall, Angeloftsgatan 80, Malmö
500423-8639 Ohlind, Blomstervägen 31, Skellefteå
500925-7550 Strandberg, Kornsäsvägen 22 A, Gävle
490812-6990 Rönngren, Bomansgatan 22 B, Västerås
480409-8673 Stenmark, Box 23, Tärnaby
500617-8254 Hellström, Kyrkogatan 28 C, Enköping
490611-4055 Jönsson, Rönnebergsgatan 39, Landskrona
480531-8591 Lindahl, Ösa 1355, Ås
490719-4619 Ehrning, Vinterbrinksvägen 25, Saltsjöbaden
500816-5978 Arnesson, Bryngelsgården, Floby
490719-2712 Karlsson, Mossavägen 14, Markaryd
490830-2559 Martinsson, Box 71, Bankaryd
500623-3596 Lundqvist, Bokvägen 11, Kristianstad
500115-1959 Hultqvist, Sördsgatan 43, Linköping
500912-4313 Hedlund, Gulla Villan Tibble, Kungsägen
490423-5258 Baur, Södra vägen 89, Göteborg
500524-8017 Sellén, Sveavägen 60, Sundsvall

2. plut PCS-kvm

Chef: Fj Johansson, Karl Dahlinsväg 28 C, Skövde
Instruktör: Rustm Larsson, G Kungsvägen 36 A, Skövde
471113-521 Lagergrén, Regeringsgatan 95, Stockholm
500308-015 Maandi, Harpsundsgatan 95, Stockholm
480326-297 Fast, Algbacken 9 C, Ronneby
490730-405 Sjöberg, Repslagargatan 8, Landskrona
481219-693 Haneskog, Stenstorpsgatan 23 B, Västerås
480523-607 Persson, Prickskyttsgatan 11, Göteborg
480619-527 Winqvist, Pilgatan 11, Jönköping
510716-947 Engdahl, Pl 144, Sjöbotten
490102-163 Olsson, Hageby, Borghamn
500228-755 Segetorp, Box 325, Korskrogen
480623-559 Calmestrand, Karlstorpsvägen 14, Trollhättan
480302-561 Kjellstrand, Pl 6220 Källeryd, Herrljunga
490305-897 Lundbäck, C. J. Boströmsvägen 40, Piteå
500421-359 Höglfeldt, Box 35, Åsentorp
500607-003 Lundgren, Källarkroken 52, Lund
491224-295 Olofsson, Tallbacksvägen 9 4, Falun
480807-559 Johansson, N Kungsgatan, Mellerud
440219-859 Årletun, Hökvägen 14, Umeå

490401-579 Werslius, Flatebyn, Laxarby
500629-275 Perding, Järnvägsgatan 16 B, Madiannelund
500529-503 Arnfjord, Kabelgatan 35 B, Göteborg
490928-691 Grönwalls, Tegelbruksvägen 20, Västerås
490617-007 Sjögren, Orevägen 1, Bromma
490215-699 Wennhall, Jakobsbergsvägen 28, Västerås

3. plut PCS-kvm

Chef: Lt Herrman, Henriksbergsgatan 42, Skövde
Instruktör: Rustm Westin, Gransikagatan 1 B, Skövde
500110-211 Olsson, Strandgatan 12, Eskilstuna
500111-599 Torstensson, Valhallagatan 6, Skara
480137-143 Eriksson, Markurellsgatan 17, Göteborg
501008-353 Persson, Eriksfältsgatan 73 D, Malmö
500202-197 Sjöstrand, Prästgården Nykil, Vikingstad
490205-191 Gustavsson, Skolan, Varnhem
500106-445 Nilsson, Fredriksbergsgatan 10, Malmö
480109-739 Frid, Vinkelgatan 7, Landala, Göteborg
500416-593 Gustavsson, Folkskolan, Varnhem
500427-249 Sillén, Erikshällsgatan 65, Söderläne
500817-597 Isberg, Stenvägen 10, Skövde
500907-593 Klasson, Vinkelgatan 3, Götene
480501-901 Eriksson, Backenvägen 71, Umeå
500804-363 Arnesson, Flöja, Angelholm
480131-001 Dominicus, Kärtorpsvägen 34, Johanneshov
480722-481 Bengtsson, Karlstorpsvägen 92, Trollhättan
500304-939 Thomsen, c/o K-sson, Björkallén 15, Örebro
500321-513 Gardbring, Värmegatan 7, Göteborg H
500111-613 Lindbergh, Högbergsgatan 30, Stockholm

4. plut PCS-sjv

Chef: Fk Berg, Nolgården, Råstad, Väring
Instruktör: Rustm Magnusson, Östergatan 49 A, Skövde
481020-5197 Lindborg, Släntvägen 11, Skövde
490916 5575 Johansson, Halvors väg 67, Trollhättan
491007-6050 Persson, Parkgatan 16, Skövde
500901-5552 Björk, Solvarvsgatan 2, Borås
480125-935 Fjordgren, N Järnvägsgatan 8 A, Vänersborg
480328-521 Björkenhed, Pyrolavägen 58, Lidingö
480628-571 Silbo, Åsäter, Pl 458, Lerum
480810-553 Fermstad, Kungshamra 71/314, Solna
490111-603 Halldén, Nolgårdsgatan 33, Falköping
490129-321 Geijer, Skeppsbron, Tidan
490311-337 Larsson, Rättaregatan, Tun
490425-147 Berg, Strömsberg 5120, Tierp
490515-943 Moe, Drottninggatan 49, Trollhättan
490707-645 Valfridsson, Östbjörken, Sunne
491215-551 Rise, Storgatan 4, Vänersborg
500324-593 Hedström, Malmgatan 42, Skara
500608-557 Andersson, Högbergsgatan 4, Ämål
500626-601 Eriksson, Grogatan, Lugnås
500726-597 Fredriksson, Smedjegatan 9, Box 77, Tibro
480210-675 Ullman, Wistrand Kullen, Kullavik
540308-649 Dannert, Pingstliljegatan 13, V Frölunda

Forts. sid. 36

2. komp

Kampeh: Lt Melin, Länsmansgatan 11 A, Skövde
Kompadj: Rustom Åberg, Claesborg, Skövde

Etsjhplut

Plutch: Fj Lundberg, Götgatan 59, Götene
Stf plutch: Ufu Johansson, Östergatan 43 C, Skövde
1. grp
490420-665 Olsson, Pl 59, Bjurtjärn
490511-479 Kohn, Syster Ainas gata, Göteborg
500828-669 Sörling, Markbacken 113, Örebro
470813-563 Persson, Angg 3, Vänersborg
481205-627 Öselund, Ringg 61 A, Karlstad
490206-677 Eriksson, Torgg 6 B, Pälsboda
490917-665 Urn, Ø Nobelv 1, Bofors
481122-555 Björpling, Lystorpsv 4, Ljung
491031-627 Jansson, Tenniv 2, Molkom
500428-601 Tornberger, Kyrkebo, Varnhem

2. grp

490905-661 Åkerstedt, Bergslag 25 E, Örebro
491216-677 Sandberg, Klosterg 5, Örbergo
501017-599 Almgren, Granikagatan 4 B, Skövde
490404-693 Medin, Mj Bergmansv 36, Örebro
490822-663 Olsson, Strandv 24, Karlskoga
500130-609 Nilsson, Stenv 4 C, Skövde
490713-563 Vidarsson, Restads sjukhus, Vänersborg
490131-663 Eriksson, V Cinterg 230, Örebro
490320-627 Einevik, Dåserud 7210, Säffle
500909-569 Andreasson, Albo, Blidsberg

3. grp

500127-597 Andersson, Månsagården, Fåglum
500903-625 Malm, S Klarag 6, Karlstad
510425-335 Robertsson
491227-707 Anderson, Pl 3089, Stori Guldsmedshyttan
500819-599 Bladh, Vasag 18, Skövde
490701-701 Pettersson, Skaraborgsg 17 B, Götene
490217-553 Apell, Belfrageg 34 D, Vänersborg
500429-599 Martinsson, Havstenav 38 D, Skövde
490327-633 Bengtsson, Drevstag 18, Kristinehamn

4. grp

471219-641 Bergius, Stamkullevägen 27, Trollhättan
500224-599 Klasson, Urbäcksv 13 D, Skövde
500621-661 Andersson, Ctor 52 B, Örebro
490728-663 Jäfverström, Angg 3, Nora Strand
490815-553 Johansson, Diserud Strand
490619-593 Samuelsson, Aspö gård, Skövde
490701-559 Olsson, Bråna, Mellerud
500520-621 Lindqvist, Bredgården, Skattkärr
460127-663 Östring, Nedre Knalla, Zinkgruvan
490621-595 Eriksson, Långg 25, Skövde

Förbplut

Plutch: Fj Blom, Havstenav 10, Skövde
Stf plutch: Fu Carlsson, Stenv 8, Skövde
1. grp Polgrp
510316-631 Furegård, Revirv 4, Laxlä
461215-581 Olsson, Skogome 2, Hisings B, Säve

470201-593 Vernborg, c/o Oskarsson, Idrottsg 3, Tidaholm
490616-597 Johansson, Tallen 9, Lundsbrunn
510629-487 Karlsson, Exercisv 1, Uddevalla
490530-405 Nilsson, Hallagård, Daggarp, Genevad
490703-555 Lundqvist, Bergkullav 16, Skene

2. grp Kista

490317-567 Olsson, Bengtsbo, Floda
490715-253 Svensson, Rättarg, Åsarp
501011-551 Ragnarsson, c/o Åson, Grevag, Åsarp
490605-679 Haegermark, Kronotorpsg 9, Göteborg
490227-505 Fredriksson, V Stillestorpsg 21, Göteborg H
500218-033 Wilhelmsson, Höglsg 31, Karlskoga

491226-551 Nyberg, Heden 562, Lödöse
490513-575 Roos, Hanverkarg 10, Borås
500217-601 Urn, Lugna gatan 11, Skövde
491029-481 Lunneblad, Gunnarslycka, Harestad

3. grp Värdgrp

470130-551 Gyllström, Hemrydsg 12 D, Ulricehamn
491221-241 Augustsson, Hamiltons väg, Halmstad
490401-491 Johansson, Skaraborgsg 15 A, Skara
460318-551 Gustavsson, Myren, Ärtmark
490906-595 Stenberg, Skatteg, Trässberg, Saleby
490219-487 Nylander, Vänortsg 12 C, Mölndal
490716-621 Rudén, Tuvängsv 7, Torslanda

4. grp Cent. arbto

501023-461 Gabrilsson, Liedbergs 4, Varberg
491101-397 Hammarstrand, Kyrkog 6, Vänersborg
500712-591 Blomberg, Hertig Karls Torg 2, Mariestad
490504-593 Nilsson-Dag, Vattug 21, Lidköping
500303-609 Björnberg, Medborgarg 16 C, Degerfors
490320-581 Claesson, Starkärr Västg, Älvängen
500516-597 Karlsson, Öster, Borgunda, Stenstorp
500219-593 Bjurström, Verkstadsg 25, Hjo
480814-481 Abrahamsson, Hyttsg 31, Säffle
491105-591 Karlsson, Sätra gränd 31, Örebro
490209-607 Fjällrud, Smedjeg 4, Karlsborg
500330-677 Gustavsson, Fack 6, Bergavallen, Fjugesta
500719-669 Lennartsson, Trädv 17, Garphyttan
500930-593 Åkesson, c/o Jason, Bervl 1424, Skövde

Sjöplut

Plutch: Fj Hallberg, Kärsbärs 9, Skövde
Stf plutch: Fu Jansson, Kanikeg 8 B, Skara
1. sjöpliggrp
500618-625 Persson, Nolbyg 3 A, Karlstad
490213-467 Jönsson, Ebbarp, Veinge
490213-559 Lundgren, Box 21, Fåglavik
500916-605 Svensson, Herrgården, Tråvad
491209-461 Andersson, Utmarks 7 B, Falkenberg
500510-503 Pedersen, Folkviseg 16, Hisings båcka
471005-507 Olsson, Värmlandsg 26 B, Göteborg
490127-601 Berg Bergsg, Nossebro
490714-559 Åsfeldt, Klintv 9 B, Trollhättan

2. sjöpliggrp

500704-665 Pettersson, Ekatorp, Latorpsbruk, Vintrosa
480111-483 Hedenstierna, Oxledsv 67, Sävedalen
490630-467 Nilsson, Trädlyckan, Varberg
490901-297 Karlsson, Blombacka, Skara

Forts. sid. 36

3. komp

Chef: Kn Staffan Bengtsson
Instr: Ufu O Larsson

Stabspluton

Plutch: Fj B Tiderman
Stf plutch: Ufu G Arbin
Adj: Rustm E. R. Nilsson
500321-5919 Axén, Bolsgatan 6 B, Lidköping
490610-6010 Johansson, Bäckebo, Naum, Vara
500608-8976 Fur skog, Dotorpsgatan 64 C, Falköping
500212-5952 Ovemyr, Aspelundsgatan 3, Skara
500624-6077 André, Västanåker, Gösslunda
500720-5999 Karlsson, Almgatan 4 A, Vara
490512-6670 Lorentzon, Drottninggatan 47, Örebro
480127-5936 Nilsson, Havstenavägen 44, Skövde
470618-6212 Karlsson, Tollvik, 141, Arvika
500118-5973 Ludviksson, Gröna vägen 32, Skövde
480818-5518 Johansson, Kungsgatan 7, Trollhättan
481026-2412 Rubin, Stämänvägen 10, Lerum
500313-0050 Wulkan, Badgatan 51 C, Grästorp
501228-4633 Fogelström, Göteborgsvägen 7, Varberg
500524-3091 Corvik, Källiden 3, Skara
500919-6055 Häljestam, Karl Haga, Tibro
501215-6054 Friberg, Nils Erikssonsgatan 1 C, Skövde
491130-6712 Gustavsson, Box 10446, Karlskoga
460321-9397 Arato, Storgatan 5, Göteborg
500417-6011 Kroon, Trädgatan 7 B, Skövde
500420-5653 Davidsson, Lars Kaggsgatan 107, Borås
501229-6678 Berglind, Pilvägen 35, Guldsmedshyttan
471003-3335 Gunnarsson, Härsängsvägen 29, Karlskoga
481106-5959 Gustavsson, Esplanaden 74 C, Lidköping
490131-6010 Windestål, Tovatorp, pl 5096, Skövde
490823-5635 Lundin, Kronodal, Hökerum
490918-5672 Johansson, Hällnäs, Anten
491015-5656 Johansson, Hökvägen 7 B, Värgårda

Kompsignpluton

Chef: Fk S-E Andersson
Stf: Ufu C Dahlén
490312-6672 Carlsson, Box 522 B, Kopparberg
500623-5914 Källstrand, Lilleskogsvägen 56, Lidköping
500520-5959 Berggren, Gransikagatan 5 A, Skövde
490307-6216 Jämtander, Gärdesgatan 5, Karlstad
491006-6234 Johansson, Jakobsgatan 17 A, Arvika
500508-6714 Lidman, Överströmsgatan 20 C, Laxå
500209-6039 Flodin, Box 9330, Skövde
500717-5970 Lundin, Berzeligatan 13, Falköping
500623-2499 Svensson, Tinghuset, Mariestad
500228-5970 Eriksson, Skattegården, Hellis, Vara
500621-5999 Holmvik, Näbbåsvägen 10, Tidaholm
470220-5834 Börjesson, Karlstorpsvägen 105, Trollhättan
490920-5975 Gustavsson, Orbäcksvägen 8 B, Skövde
500815-5938 Lundberg, Mössesbergsgatan 11, Falköping
500830-4635 Pettersson, Hammarö, pl 7680, Kungsbacka
500222-4698 Svensson, Körsvéka, Knäred
500507-6012 Lundin, Kyrkvägen 10, Mullsjö

500927-5958 Andersson, Box 105, Sandhem
490310-5015 Fjellman, Soltorpsgatan 34, Mölndal
500928-6013 Gustavsson, Skogsvägen 6, Ardala, Skara
501019-0071 Höglberg, Torp, Eggby
491026-4854 Pettersson, Järvtigen 3 B, Uddevalla
500513-6030 Johansson, Tegelbruket, Vara
500618-5937 Berglund, Bäckaskog, Väring
500730-6052 Johansson, Herregården, Nossebro
500819-6031 Andersson, Skogsro, Box 56, Sandhem
501009-5932 Jonsson, Östergården, Arentorp, Vara
481025-5093 Hällås, Karl Gustavsg 2, Göteborg

Trafikpluton

Chef: Serg T Johansson
Stf: Ufu S-A Torstensson
Instr: Ufu K Johansson
500628-5935 Andersson, Pålhammarsgatan 10 A Falköping
500603-6676 Gibson, Markbacken 93, Örebro
501031-7856 Nordlander, Skaraborgsgatan 10 B, Skövde
490216-5978 Svärd, Apelvägen 4, Trollhättan
490306-5151 Lindqvist, Splintvedsgatan 6, Göteborg
501029-6712 Rask, Franzéns väg 14 A, Kumla
491203-5997 Nestor, Rockagården, Vara
490228-5610 Seppel, Hemvägen 34, Alingsås
481102-5594 Gudmundsson, Fagerstrandsbacken 9, Trollhättan
490627-5179 Meiton, Dalabergsvägen 15, Halmstad
500206-5950 Leo, Zickermansgatan 13, Skövde
501214-6030 Stomberg, Gröna vägen 44 B, Skövde
500211-2414 Jansson, Hallaströmmen, Sandhem
491224-6016 Andersson, Lockerudsvägen 67, Mariestad
500719-6610 Gustavsson, Box 727, Kopparberg
500823-5912 Larsson, De la Gardievägen 16, Lidköping
490818-5673 Larsson, Bergsgatan 3, Värgård
500317-5915 Borg, Trässberg, Saleby
500522-6039 Larsson, Särgården, Kärtorp, Tibro
491112-6292 Olsson, Brattfors, Vitsand
500318-5971 Larsson, Habalstorp 5833, Hjo
490601-5930 Gustavsson, Velfället, Ledsjö
500714-5955 Bertilsson, Storebacka, Trässberg, Saleby
460821-4815 Jeansson, Aschebergsvägen 5, Göteborg
500523-6038 Setterberg, Redbergsgården, Vilske-Kleva, Falköping
490721-5935 Anderberg, Gröna vägen 54 B, Skövde

6. komp

Kompeh: Lt Rosén, Valhallavägen 13 E, Skara
Adj: Rustm Åkesson, Storgatan 46 B, Skövde

Pionjärplut

Maskingrupp

Ofu Gillgren, Stenväg 1 A, Skövde
Ofu Bengtsson, Rotegeatan 2 C, Skövde
490916-441 Nilsson, Sommarhemsv, Svaneholm, Svanskog
501206-595 Johansson, Övertorp, Fack 32, Timmersdala
491101-637 Andersson, Lerot, Åmotfors
490310-591 Gustafsson, Ryttaregatan 6 A, Lidköping
490623-595 Hektor, Skaraborgsgatan 35, Götene
500206-487 Johansson, Dammvägen 8, Jonsered
491023-561 Jönsson, Mellområdene, Frändefors
490102-555 Rapp, Hagavägen 31, Alingsås
490109-595 Wernald, Villa Famona, Mullsjö

1. piggrp

500723-591 Johansson, Torsgården, Vara
490718-671 Pettersson, Parkvägen 44, Lindesberg
490131-599 Dahlgren, Kateryd, Tibro
490219-497 Hjärn, Västerhagen 1, Göteborg
490323-517 Henriksson, Köpingsgatan 36, Göteborg H
500227-601 Johansson, Karlsson, Björkv 23 A, Skövde
500706-601 Johansson, Brogatan 19, Stenstorp

2. piggrp

500429-601 Johansson, Påvag, Segerstad, Pl 814, Stenstorp
500712-593 Aronsson, Skarav 196, Uttrum, Kvånum
500106-601 Paulsson, Kohagen, Sunnersberg, Lidköping
490725-667 Åberg, Varbergsgatan 6, Örebro
490411-603 Fransson, St Framnäs, Pl 7285, Skövde
500315-601 Johansson, Smedjegatan 41, Karlsborg
491230-665 Svanberg, Soläkersvägen 5, Karlskoga

Tpplut

Fk Lothigius, Henriksbergsgatan 42, Skövde
Rustm Backsand, Stallbacksgatan 3 B, Skultorp
Fu Lundström, Havstenaväg 7 B, Skövde
500713-481 Niklasson, Lycke, Pl 164, Lyse
490529-565 Eklund, Sandgatan 15 C, Degerfors
490423-565 Aronius, Hillringbergs gärd, 670 22, Hillring
490612-665 Asplund, Längbrogatan 41, Örebro
491011-631 Asplund, N Ringvägen 15, 681 00 Kristinehamn
491015-481 Andell, Oluff Nilssons väg 7, 433 00 Partille
490715-563 Falk, Orekulla, Ljung
490630-597 Edvardsson, Riddarhagen, Pl 3198,
545 00 Töreboda
490203-485 Emanuelsson, Nitaregatan 14, Uddevalla
490815-565 Björkdal, Dalvägen 7, Alingsås
490326-627 Karlsson, Mossakan, Koppom
490106-559 Gustavsson, Centrumhuset, 510 35 Bollebygd
500805-821 Rundström, Dal-m Långströmsg 40 A, Göteborg
490303-597 Johansson, Bos-p Huleg, Härlja, 522 00 Tidaholm
491112-661 Johansson, Mellby Kärsta Lillkyrka, Glanshammar
490825-005 Landin, Murarvägen 1, Karlskoga
490828-629 Lindblad, Välön, Kristinehamn

490906-001 Lindström, Hindsbogatan 27, Skara
490923-577 Johansson, Stureplatsen 6, Trollhättan
480627-511 Boberg, Storängsgatan 23, Göteborg SV
490517-167 Lundin, Kyrkvägen 10 A, 714 00 Kopparberg
490529-507 Mähl, Bredfjällsgatan 42, 424 35 Angered
500314-509 Nieroth, Esplanaden 74 A, Lidköping
490211-555 Pettersson, Dalbogatan 19 C, 502 65 Borås
490308-665 Ring, Box 1737, Kumla
490329-637 Sillén, Högl, Häljebol 2143, Värmlands Nysäter
490515-485 Slätt, Delbancogatan 3 C, Mölndal
490628-637 Fors, Västtomta, 670 24 Klässbol
490102-551 Storm, Bangatan 14, 462 00 Vänersborg
490623-665 Sundström, Slingan 4, 693 00 Degerfors
491005-595 Skärholm, Skomakaretorp, Röfors
490418-665 Wallenlöv, Nytorrgatan 54, 694 00 Hallsberg
490219-485 Brodén, Bro Nedergård, Hälleviksstrand
500130-607 Bromander, Bosarp Härlja, Folkabo
500808-597 Johansson, Dränggården, 522 00 Tidaholm

Amplut

Serg Uvesten, Lillegårdsväg 21, Skövde
Ofu Pihlblad, Henriksbergsg 40, Skövde
490425-669 Lagerqvist, Sturegatan 28, 702 14 Örebro
500626-939 Enedahl, Högsmon, Säter, Skövde

1. amgrp

490823-607 Karlsson, Sätra skola, Undenäs
490809-557 Andersson, Mellområdene, Frändefors
500123-027 Blidevik, Syréngatan 4 A, 434 00 Kungsbacka
490226-527 Bryngelsson, Svalebogatan 47 B, Göteborg V
481018-503 Engdahl, Hj Selandersgatan 4 E, Göteborg Ö
500417-593 Eriksson, Strömlund, Råbäck
481218-621 Tuatorp, Säby, Kil
500320-597 Thorvald, Brevläda 2906, Skövde

2. amgrp

500528-591 Sandén, Lillegården, Luttra, Falköping
501030-517 Vittgren, Tellusgatan 6, Göteborg N
480514-563 Johansson, Nödinge Backagården, Hjälm
500114-595 Larsson, S vägen 6 A, Mariestad
470423-359 Lidbom, Skrantafallet 29, Korlskoga
500111-593 Lindström, Sven Bergmansväg 7 B, Skövde
490308-559 Nilsson, Nordal, Box 76, 510 81 Ambjörnarp
491102-503 Nyman, Flöjtgatan 5, 421 39 V Frölunda
500108-595 Svensson, Bäck, Hönsa, 543 00 Tibro

Ambilgrupp

491207-595 Kull, Slättbergsvägen 9 A, Trollhättan 4
501110-627 Johansson, Angebäck 2700, 655 90 Karlstad
490226-553 Bergqvist, Bergkullevägen 62, Trollhättan
490526-565 Franzén, Furun, Hökerum
500722-943 Friberger, Box 9403, 541 04 Skövde
501107-827 Hansson, c/o Persson, Vasav 1, 542 00 Mariestad
490522-551 Nygren, Talliden 9, Surte
501124-595 Pedersen, G skolan, Torbjörntorp

7. komp

Komprch: Lt Wetterberg
Kompadj: Rustm Jensen

1. plut (uhplut)

1. grp

490920-665 Ytterberg, Ljunggatan 39 K, Grums
500727-597 Martinsson, Ekedæsg, Vara
490206-591 Johansson, Spejareg 26, Skara
500401-571 Johansson, Landa Lilla, Pl 676, Värgård
500512-591 Gustavsson, Broholmsgatan 4, Lidköping
500528-519 Bengtsson, Ekedalsgatan 9, Göteborg

2. grp

480719-551 Lind, Södergatan 2, Vänersborg
490606-501 Gertvall, Fjällbackagatan 8, Göteborg
500412-519 Svensson, Lådämnesgatan 20, Göteborg
460926-663 Gunnarsson, Varbergsgatan 140, Örebro
490412-583 Andersson, Aankargatan 5 D, Alingsås
500120-591 Andersson, Gröna vägen 52 C, Skövde
500505-609 Georgsson, V Drottningvägen 98, Tidaholm
500725-593 Vadegård, Tidhalla, Tidan
501011-595 Gustafsson, Knuttebo 2238, Hjo

3. grp

490128-561 Johansson, Gruntorp, Sollebrunn
490809-301 Åhsberg, Torgelsgatan, Skövde
490310-509 Gustafsson, Mejerigatan 2-951, Göteborg
490324-891 Nilsson, Temperaturg 85 Göteborg
500126-511 Persson, St Hede, Saleby
500629-601 Fridolfsson, Skarav 7, Axvall
501104-591 Larsson, Hassladal, Kinnarp
501110-597 Gustavsson, Torbjörnsgården, Vara

4. grp

490424-671 Wallin, Pärönstigen 4, Örebro
491005-631 Andersson, Tveten, Holmedals, Bergerud
491108-933 Svensson, Solbacka, Gällstad
481028-597 Andersson, Mejerigatan 15, Axvall
500214-501 Abrahamsson, Decembergatan 37, Göteborg
500305-593 Tranberg, Berättelsegatan 28, Göteborg
500316-507 Enlund, Bällskärsgatan 54, Hisingsbacka
500518-595 Smedberg, Viktoriagatan 17, Hjo

2. plut (sjvplut)

1. grp

460630-503 Boberg, Godhemsgatan 30 B, Göteborg
480326-503 Fredén, Nickelmyntsgatan 9, Göteborg
461217-511 Andersson, Dr Forseliusgatan 18, Göteborg
470920-517 Eriksson, Edsgatan 19, Vänersborg
500319-593 Svensson, Kyrkogatan 19, Mariestad
480614-593 Gustavsson, Fogdegården, Luttra, Falköping
480627-653 Östlund, Alstersgatan 16, Karlstad
480224-613 Paulsson, Klingarp, Börstig
490118-667 Andersson

2. grp

480904-605 Arvidsson, Hjärpanna, Floby
480826-593 Hedelin, Fagerlid, Hova
461006-393 Voode, Tennisgränd 18, Ekerö
480707-501 Jakobsson, Virvelvindsgatan, Göteborg
480622-621 Nilsson, Lars Baggegatan 109, Borås
490207-669 Viktorsson, Oskarsgatan 31, Örebro
491125-461 Ohlsson,

500117-509 Persson, Assluvägen 4, Kungsbacka

500206-605 Svensson, Utlandsgatan, Göteborg

3. grp

500317-521 Bünz, Dirigentgatan 1, V Frölunda
490808-517 Andersson, Fjällbackagatan 2 E, Göteborg
500626-669 Larsson, Franzéns väg 5, 692 00 Kumla
500626-595 Palmqvist, V Drottningv 36, Tidaholm
501225-601 Karlsson, Zander, Kyrkskolan, Tibro
500516-487 Pettersson, Pl 1541, Brastad
490322-605 Rudmarker, Stendals, Ottaravad, Tidaholm

4. grp

500420-935 Jellinek, Stallbacksg 30, Skultorp
500211-561 Karlman, Tingstaden, Vara
470630-505 Luthander, V Skansgatan 1B, Göteborg
500928-507 Olin, Högsbog 15 D, Göteborg
480304-561 Andersson, Norrby Tvärgatan 16, Borås
500211-667 Olofsson, Majorsgatan 3, Örebro
500609-271 Nilsson, Lärkvägen 23, Halmstad
510124-623 Magnil, Liljendal, 680 97 Rämen

3. plut (trfplut, trto)

1. grp

500731-597 Gustavsson, Björkängsgatan 13, Skara
480628-559 Karlsson, Urnvägen 1, Alingsås
501027-503 Götssten, Paternostergatan 20, Göteborg
480426-519 Olsson, Anderstorpsvägen 7, Tibro
490720-509 Johansson, Toredalsg 132, Göteborg H
491126-513 Nilsson, Klästorp, 432 00 Varberg
500105-931 Karlsson, Bygatan 6, Tibro
500117-465 Johansson, Östra vägen 37, 432 00 Varberg

2. grp

500513-599 Andersson, Snäcke, Animskog
500817-595 Bogren, Långgatan 2 B, Timmersdala
500312-483 Skog, Pl 2090, Västanhede, 770 60 Horndal
500407-555 Pedersén, Stenbacksgatan 10, 662 00 Ämål
500509-607 Karlsson, Sködevägen 35, Skultorp
500525-667 Stenqvist, Björkhem, Slutarp
500624-559 Andersson, Kristineberg, Magra, Sollebrunn
500717-505 Mårtensson, Hvittene Säteri, Box 5200, Alingsås
501026-467 Nilsson, Olasgård, Vilshärads, 305 90 Halmstad

3. grp

500203-569 Roslin, Nygatan 3, Trollhättan
500727-591 Johansson, Engelbrektsgatan 12, 532 00 Skara
501103-669 Lindström, Lugnet, V Sund, 713 00 Nora Stad
501103-601 Malmgren, Damptorp, Vara
501104-721 Olsson, Box 273, 660 52 Edsvalla
501106-597 Andersson, Nybygget, Vartofta
501218-105 Ekenberg, Sandbäck, Kullen, Mölndal
510128-633 Svahn, Gjutbo, Gatan, 681 00 Kristinehamn
510517-821 Larsson, Geijersgatan 19 B, 652 23 Karlstad

4. grp

500130-599 Larsson, Pl 450, Värsås
500901-665 Porslid, Box 7141, Solbräcke, Kungälv
490417-555 Dunberg, Bergdalen, 510 20 Fritsla
500313-637 Tagesson, Gruvlyckev 48, 653 43 Karlstad
501203-593 Johansson, Industriegatan 2 A, 541 00 Skövde
501204-561 Johnsson, V Parkgatan 2, Herrljunga
510115-629 Jansson, I Hagen, Pl 258, 680 18 Lysvik

8. komp

Kompanj: Lt Oscarsson
Kompadj: Rustm Olsson

1. plut, bilmek, bärning

Plutch: Fj Zettersten
Stf plutch: Ofu Fredriksson

1. grp

490710-559 Andersson, Kilen, Horred
480930-593 Klahr, Bäckaskogsv 17, Mariestad
490121-483 Larsson, Prästgårdsv 13 C, Torslunda
490424-591 Lundqvist, Radhus 3, Forsvik, Undenäs
490608-567 Molander, Albovillan, Sollebrunn, Magra
490608-637 Nilsson, Västgötagatan 37, Kristinehamn

2. grp

500110-339 Friberg, c/o Sätterman, Odalsg 18, Örebro
480405-553 Rollof, Garn Andersgård, Lödöse, Tunge
490611-593 Nordin, Konvaljevägen 5, Skultorp
490612-481 Olsson, O Nilssons v 12, Partille
490726-555 Johansson, Bengt Lantmannav 49, Trollhättan
500117-395 Lennér, Bäsgården, Lerdala
500122-621 Stenström, Drottninggatan 38, Åmål

3. grp

501227-167 Jonsson, Gamla gatan 12, Örebro

491206-693 Elfgren, Spårgatan 40, Kristinehamn
500324-603 Rosin, Postgården, Horn, Väring
500703-567 Bryntesson, Madbråten, Högsäter
501004-501 Hellner, 6:e Kvillängsvägen 1, Hisingsbacka
501110-509 Nilsson, Rambergsv 21 C, Göteborg H
501213-591 Andersson, Floragatan 21 A, Lidköping

4. grp
490411-621 Svensson, Ulf Gullringsg 18, Karlstad
500531-625 Nordlund, c/o Torelöv, Sannag 6, Kristinehamn
490128-625 Pettersson, Åkervägen 22 C, Kristinehamn
490316-661 Sävlund, Hemvägen 9 C, Fellingsbro
490531-553 Johansson, Ekenäs, Frändefors
490602-665 Karlsson, Mosåvägen 10—12, Örebro
490612-145 Gunnarsson, Nygatan 6, Vallberga

5. grp
490502-593 Callervik, Box 48, Jon Joes Ankasg Jula, Utby

Arvidsson, c/o Jonsson, V Torg 36, Götene
Karlsson, Gunnarsbyn, Artemark
Virolainen, Fack 47, Åbytorp, Kumla
Sjöö, Rostvägen 15, Vänersborg
Svensson, c/o Smith, Djurgårdsv 55, Kristinehamn
Jakobsson, Mörlanda, Box 305 A, Sollebrunn,
Magra

2. KOMP - Forts. sid 32

501123-599 Karlsson, Ennerdalens Naum, Vara
500427-603 Jönsson, Bergsängsv 54, Falköping
500101-597 Magnusson, Blomsq, Skallmeja L 5, Skara
500514-593 Klasson, Nolgården, Källandsö
481-601 Johansson, Prästbolet, Vara

3. sjtpgrp

500121-593 Johansson, Villa Tuna, Folkabo
500430-559 Carlsson, Kroken, Ulricehamn
470704-549 Lydeen, Lilla Grevegårdsv 59, V Frölunda
491114-573 Bergman, Pl 311, Landvetter
500523-593 Ingemarsson, Bränneb. Egendom, Kvänum
490422-941 Aaström, Brattefjällsv 3, Partille

1. sjtpgrp

480601-563 Dicander, Upplo, Magra, Sollebrunn
500118-599 Persson, Sandbäck, Vätlösa, Götene
500328-597 Johansson, Dalen, Naum, Vara
470219-481 Sjöberg, Torred 5102, Kullavik

2. sjtpgrp

500821-565 Galle, Valhallavägen 39, Bengtsfors

490416-643 Lindström, Bäratorp 1, Kungsbacka

490905-557 Olsson, Arkitektv 5, Alingsås

500917-591 Saracco, Kvarng 7, Lidköping

Stf plutch: Ofu Eriksson, Kilbacksv 15 D, Skövde

Kompaniagr

500522-217 Hammar, Stegsg 3, Åmål
500729-621 Bjur, Valhallav 6, Kristinehamn
500120-559 Edvardsson, Fridhemsv 23, Vänersborg
500622-663 Olsson, Postg 18, Laxå
470219-553 Melin, Viktoriag 32 A, Alingsås
480606-585 Svensson, Hörng 39, Trollhättan
500525-603 Blomdahl, Döve Västerg, Börstig, Blidsberg
501123-461 Johansson, Karlbergsv 31, Varberg
480728-553 Andersson, Torpane, Brålanda
500313-603 Thilén, Fogdagård, Box 146, Vessigebro

Skyddigrp

500612-623 Falk, Abborrtorpsv 2 D, Hagfors
500429-597 Robertsson, Berga gård, Tråvad
500224-663 Eriksson, Kedjev 1, Örebro
500430-665 Henriksson, Skogaholm, Fack 20, Hallsberg
500729-665 Larsson, Hällen Höckerkulla, Vintrosa
500731-667 Karlsson, Solg 5, Örebro
501217-491 Nordström, Pl 4, Madängsholm, Tidaholm

Kokgrp

500527-591 Persson, Gransikag 24, Skövde

501226-665 Lindell, Norrköpingsv 6, Örebro

490112-591 Nilsson, Storg 35, Skövde

490429-507 Rystedt, Rygatan 24, Göteborg SV

1. KOMP - Forts sid 31

BSI Chef, Fj Petersén, Bankkälla Jakobsg, Väring
Instruktör: Rustm Persson, G Kungsvägen 56 A, Skövde
500206-559 Johansson, Klosteräng 6, Lödöse
500226-621 Käck, Bäckvägen 39, Storfors
500105-461 Häkansson, Rundan 32, Halmstad

500714-511 Johansson, c/o J-n, Stålhandskeg 20, Göteborg
530723-391 Andersson, Kungsgatan 77, Värgårda
510910-597 Bergfelt, Ökulsgatan, Axvall
520309-621 Flermoen, Ransby, Värmlands Dalsby
501102-595 Skoog, Tungatan 9, Skövde
510621-593 Östergren, Jarlagatan 20, Skara

9. komp

Kompanichef: Lt Winterfeldt
Kompadj: Rustm Myhrberg

Förplägnadsplut

Plutstabs

490409-599	Landin, Gärdesvägen 3 B, 543 00 Tibro
500110-593	Strid, Norra vägen 17 C, 543 00 Tibro
500927-663	Viberg, Box 4220, 71051 Storå
1. intigrp	
500704-563	Blom, Dalängen, 520 22 Strängsäred
490809-623	Edeby, Björbäcksvägen 1, 510 30 Viskafors
490426-569	Ulander, Johannelundsg 27, 502 35 Borås
470810-243	Viding, Djursätra, 540 12 Värsås
501211-603	Holmdahl, Mellanskolan, 540 17 Berg
480603-577	Eriksson, Köpmansgatan 13, 530 19 Tråvad
481221-607	Friske, Box 6132, 546 00 Karsborg
2. intigrp	
500124-667	Månsson, Trastgatan 3, 703 48 Örebro
490102-593	Pettersson, Fredängen, 530 20 Kvänum
491221-593	Söderqvist, Box 4296, 694 00 Hallsberg
500808-665	Andersson, Vindarnas väg 8 A, 691 00 Karlskoga
501015-593	Brenander, Bremseg, Fyrunga, 530 20 Kvänum
490924-627	Nilsson, c/o Åberg, Irisg 62, 703 53 Örebro

Livningsgrupp

490520-667	Svedberg, Nytorpsgatan 5 B, 694 00 Hallsberg
501204-665	Möller, Ornsköldsg 159, 703 50 Örebro
500718-667	Grönqvist, Fridhem, Hackvad, 710 10 Fjugesta
490416-699	Holmberg, Lillsäter, 560 41 Mullsjö
500802-599	Wallgren, Blombäcken, Pl 497, 520 51 Broddetorp
491125-551	Engdahl, Hjortmosseg 56, 461 00 Trollhättan

2. plut, drivmedelstjänst

Ubefapl

490317-629	Karlsson, Box 1926, 665 00 Kil
490531-561	Andersson, Älgårdsvägen 33, 502 34 Borås
490615-591	Ulfengren, Stenport 25 A, 531 00 Lidköping
501018-599	Paulsson, Ånggatan 29, 560 41 Mullsjö
501019-665	Hård, Fack 44, 690 61 Åbytorp

G-apt

490526-493	Enermark, Granviksliden 6, 435 00 Mölnlycke
490530-577	Johansson, Lindspång, 520 32 Fäglavik
490716-467	Andersson, Kvarntorp, 460 11 Nygård
490730-563	Ålöf, Trasten B, 440 41 Nol
490820-575	Andersson, N Parkg 3, 524 00 Herrljunga
490821-515	Karlsson, Tåbrovägen 43, 437 00 Lindome
490909-193	Lilja Bossgården, Häggum, 520 50 Stenstorp
491217-471	Persson, Rya Fyr, Box 194, 430 30 Frillesås
491229-553	Hofling, Andreg 7, 524 00 Herrljunga
500506-603	Grad, Brännäng, 543 00 Tibro
500525-605	Andersson, Brogatan 9, 520 50 Stenstorp
500714-591	Rickardsson, Esplanaden 25, 531 00 Lidköping
500727-603	Johansson, Knapag, Pl 1002, 520 50 Stenstorp

3. plut

1. kokgrp Stabskompp

490709-663	Englund, Höglsvägen 33, 691 00 Karlskoga
490710-663	Stenström, Box 4560, 694 00 Hallsberg
491012-555	Kall, Kambol, 464 00 Mellerud
490225-669	Sickel, Brevl 183, Hagag 2, 690 70 Pälsboda
2. kokgrp Stabskompp	

3. kokgrp Tpkompp

500813-627	Waldenström, Fack 8, 680 10 V Ämtervik
490801-625	Gräsberg, Linnevägen 24, 660 92 Deje
491111-669	Gustavsson, Solbacken, Latorpsb, 710 15 Västrosa
491110-823	Olsson, Kyrkogatan 16, 680 80 Storfors
3. kokgrp Repkompp	

501115-663	Jansson, Box 677, 680 60 Sysslebäck
500422-669	Fredriksson, Box 830, 690 60 Hällabrottet
500226-593	Karlsson, Grynklestorp, 460 51 Frambo
500920-593	Andersson, Storegården, Pl 977, 460 50 Grästorp
490806-9	Ivarsson, Grevtureg 80, 114 38 Stockholm
4. kokgrp	

4. plut, kocktjänst

1. kokgrp

491122-667	Bergström, G:a Gref Roseng 12, 730 62 Örebro
501226-665	Lindell, Norrköpingsv 6, 702 21 Örebro
490407-931	Mattsson, Torget 2, 524 00 Herrljunga
490517-563	Ryberg, c/o Sköld, Kungsg 36 E, 441 00 Alingsås
500509-609	Johansson, Viken, 540 30 Fagersanna
2. kokgrp	

500919-485	Johansson, Bengt-Ivars 16, 463 00 L:za Edet
490429-507	Rystedt, Rygatan 24, 413 13 Göteborg
490827-509	Grönberg, Markurellsg 29, 422 02 Göteborg
3. kokgrp	

500128-675	Bladh, Hjortstorpsv 6, 703 66 Örebro
501207-509	Forsell, Box 55, 520 35 Kvänum
490112-591	Nilsson, Storg 35, 541 00 Skövde
490814-505	Persson, Gregorianska gatan 61, 415 09 Göteborg
4. kokgrp	

500527-591	Persson, Nyskogen Annefors, 540 20 Blikstorp
490601-469	Karlsson, Guldgubbeg 33, 434 00 Kungsbacka
500107-593	Fallgren, Bryggerig 3, 530 50 Axvall
500824-557	Grimberg, Storegården, Pl 1129, 430 10 Tväller

11. komp

500212-5911 Lindgren, Torsholmen, 520 47 Vartofta	491212-6051 Asplund, Långls, Pl 2745, 420 11 Hisings Kärra
490224-5994 Dahlberg, Havstenavägen 44, 541 00 Skövde	490603-6332 Eriksson, Phyttegatan 12 D, 682 00 Filipstad
490409-5694 Jakobsson, Hjortemosseg 89, 461 00 Trollhättan	490819-6050 Johansson, Gulliden, 522 00 Tidaholm
490806-5990 Einarsson, Brännebro 1166, 533 00 Göteborg	500627-6090 Johansson, Bjärssjö Kvarn, 520 51 Broddetorp
490407-6033 Lidström, Söderg 47, Box 83, 460 50 Grästorp	510916-6313 Emilsson, Pl 1785, 680 50 Ekshärad
490320-5096 Hillén, Baron Rogersg 3, 522 52 Hisings-Backa	491022-5996 Olsson, Lidan, 522 00 Tidaholm
490423-5673 Lönn, Täppanv 7, Pl 1125, 310 44 Getinge	490814-5910 Svensson, Majorsällen 76 A, 531 00 Linköping
490416-5919 Hellström, Villagatan 5, 430 20 Veddige	500207-9399 Granath, Häljerud, 460 74 Dals-Grinstad
490126-6694 Lindberg, Nytorgsgatan 12 A, 694 00 Hallsberg	460613-5996 Lidwall, Pl 267, 660 20 Fengersfors
500505-7012 Andersson, Svartgatan 8, 434 00 Kungsbacka	500603-4697 Börjesson, Varla 2, 434 00 Kungsbacka
490912-5058 Berfgstrand, Speldosegatan 2, 416 52 V Frölunda	490305-5996 Gustafsson, Ljungströmsv 7 C, 531 00 Linköping
490823-6013 Sandqvist, Henrik Gjur gata 24 A, 541 00 Skövde	500123-5513 Gustavsson, Blåhackerud, 460 64 Frändefors
501125-5519 Karlsson, Skövalla, 430 40 Särö	471011-4317 Svensson, Folkungagatan 13, 411 02 Göteborg C
491122-5557 Svanström, Angsvägen 1, 461 44 Trollhättan	490728-5072 Andersson, Gregorianska gatan 14, 415 09 Göteborg N
490319-5552 Andersson, St Ödeshög, 450 61 Ödeshög	490604-5515 Larsson, Säter, 464 00 Mellerud
490522-5050 Hikansson, Gröna gatan 49, 414 54 Göteborg	491014-5517 Danielsson, Sune Urbanes' Soö,-
490514-6231 Boström, Färjestadsv 71 B, 654 65 Karlstad	491014-5517 Danoelsson, Nygård, Box 33, 460 11 Nygård
491103-6277 Nilsson, Alvsby Rackstad, 671 00 Arvika	490212-5972 Häggander Näset, 460 11 Nygård
490816-6277 Hagström, Hammarstensallén 16, 664 00 Grums	490906-5916 Frejd, Björkgatan 3, Mölltorp, 546 00 Karlsborg
490414-5515 Johansson, c/o Mayer, Lövholsmsv 18, 531 00 Linköping	501129-5911 Reinholdsson, c/o Johansson, Åkatorp, 530 25 Varnhem
501103-5978 Blom, Skyttegatan 9, 546 00 Karlsborg	490212-6053 Carlsson, Nyhem, St Onsjö, 530 10 Vädem
480307-5912 Björktin, Björkelund, 530 51 Eggby	480410-6013 Pettersson, Laggarebolet, Mofall, 544 00 Hjo
491219-5973 Gustavsson, Härenegatan 26, 531 00 Linköping	490121-9370 Johansson, Gröna vägen 16 A, 541 00 Skövde
480224-6191 Andersson, Nygatan 9, 545 00 Töreboda	480925-5930 Ericsson, De la Gardie 5 D, 531 00 Linköping
500403-4731 Niklasson, Vræn 4, 430 10 Tvärlåker	490324-5514 Johansson, Folkskolan, 510 43 Hedared
500627-4657 Karlsson, Slätthall, 430 32 Idala	500617-5573 Olsson, Österrådag 11 D, 464 00 Mellerud
490110-5553 Andersson, Färdslle, 440 40 Alvägen	490925-5574 Skoland, Huvudgångsvägen 4, 666 00 Bengtsfors
500524-5617 Mohlin, Rostvägen 51, 462 00 Vänersborg	490831-5577 Karlsson, Storgatan 37, 666 00 Bengtsfors
491226-5578 Bengtsson, Lyckhem, Urby, 511 00 Kinna	490709-5592 Karlsson, Frösökogs Stom, 660 20 Fengerfors
480519-5759 Johansson, Solgårdsg 7, 510 80 Tranemo	500521-5578 Jakobsson, Ödegårdet, Box 309, 460 30 Sollebrunn
480611-2431 Karlsson, Lyckevägen 28, 462 02 Vänersborg	

Schönborg & Söner

BENGT SCHÖNBORG

Norra Bergvägen 4, SKÖVDE
Telefon 103 52

Utför:

BYGGNADSPÅLTSLAGERI

TAKMÄLNINGAR

GROVPLÅTSLAGERI

SMIDES- och SVETSNINGSSARBETEN

Telefon 130 76 Bengt Schönborgs bostad

ROLF WINGÅRD

— ALLT I LIVS —

GÅRDSTEN

Timjansgatan 44

Tel. 031 - 30 51 15

FÄRDIGBLANDAD BETONG

levereras av

Z-BETONG AB

A. Zachrisson

Telefon Skövde 333 00

BETONGSTATION I:

Skövde tel. 0500/167 85

Falköping tel. 0515/101 10

Tibro tel. 0504/220 02

Johannes Svedhall

UNIFORMS- och CIVILSKRÄDDERI

Storgatan II — Skövde

Telefon 101 69

Specialité:

HERR- och DAMRIDBYXOR

NÄR DET GÄLLER

HÅRETS VÅRD

vänd Eder med förtroende till

Ekmans

HERR- och DAMFRISERING

Mariestadsvägen 17 (mitt emot Götasalen)

Telefon 157 65 - SKÖVDE

SHELL — KOPPARTRANS

BENSIN — OLJA — BILTILLBEHÖR

SMÖRJ- och TVÄTTHALLAR

Sten Kjellstrand

PARTILLE

Europaväg 3 — Telefon 44 10 67

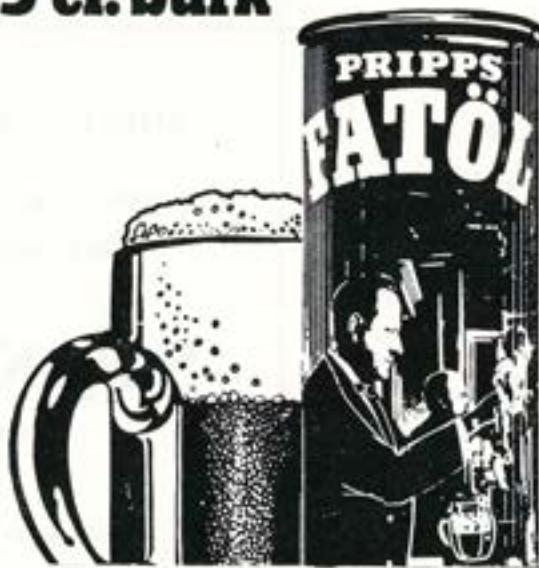
NU OCKSÅ FÄRGAD GULLEX

genomfärgad fog
i ett arbetsmoment

GULLHÖGENS BRUK

Pripps FATÖL
45 cl. burk

OLSSONS

ETT SERVICEFÖRETAG FÖR INDUSTRIN
OCH BILBRANSCHEN

Försäljer: BILRESERVDELAR, BILTILLBEHÖR, MASKINER, VERKTYG,
samt INDUSTRIFÖRNODENHETER (en gros).

Auktorisering grossist för *ESAB svetsmaskiner* och *OK Svetselektroder*.

VERKSTAD OCH SERVICEBUSS

med specialutbildad personal för smörjanläggningar, hydraulik, svetsmaskiner m. m.

TILLVERKNING AV ALLA SLAGS NYCKLAR

OLSSONS BIL- & INDUSTRIMATERIEL AB

RADMANSGATAN 37 • 541 01 SKÖVDE • Tel. 0500/840 40

VOLVO '71

Har Du sett den?

KOM
SE OCH
PROVKÖR hos

VOLVEX

I SKARABORG AB

Hagstens Järnhandel AB

SKÖVDE

Telefon 165 15

Säljer:

SPORT- och HUSHÄLLSARTIKLAR
JÄRN - MASKINER - REDSKAP
CYKLAR

TRÄVAROR BYGGMATERIAL GOLV SNICKERIER

ALLT UNDER ETT TAK

LORENTZONS
BYGGNADSVAROR•AB
MARIESJÖOMråDET Tel. 18040 SKÖVDE

VOLVO SATSAR PÅ UTBILDNING

I vår företagsskola finns 3-åriga linjer lämpliga för pojkar och flickor i 16—17 års ålder, som vill satsa på en yrkesutbildning inom verkstadsindustrin.

Successivt stigande lön under utbildningstiden.

Ansökningstiden utgår 1 juni 1971. Höstterminen börjar i slutet av augusti 1971.

Broschyrl med anmälningsblankett kan erhållas från vårt anställningskontor eller vår företagsskola.

Företagsskolan

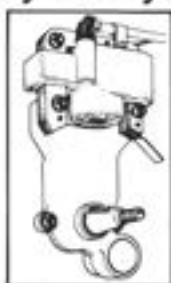
AB VOLVO Skövdeverken

541 01 Skövde • Tel. 0500/107 00

UNDERVATTENSÅG?

Nej, men ett prov som visar att Partners nya Tyristorsystem är helt okänsligt för vatten.

PARTNERS TYRISTORSYSTEM

Partners nya tändsystem saknar brytarspetsar. Hela systemet ligger inkapslat i en enhet, som är helt okänslig för fukt eller föröreningar. Det nya tändsystemet har också fixerad tändpunkt, som gör att tändning alltid sker vid rätt tidpunkt.

Nu kan ni köpa Partner R 18 T som har Tyristortändning.

PARTNER R 18 T

**CYKELCENTRALEN
I SKÖVDE AB**